

Nr. 7 (450)
2024 m. rugsėjis

Kaina
2 Eur

Akiratis

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJOS MĖNRAŠTIS

Stipriname tarptautinius
ryšius ir pozicijas

Gestotyros centras
veria naują galimybių langą

Sveikas, rugsėji!

MONA PAULA – IŠŠŪKIŲ ŽMOGUS

Su Tarptautine kurčiųjų žmonių savaite!

ŠIAME NUMERYJE

2–3 Trumpai apie mus

PSICHOLOGAS PATARIA

4 Kaip pykti?

PKF

4 Tarptautinė kurčiųjų žmonių savaitė

LKD

4 Šventiniai LKD renginiai

5 Respublikinės valdybos posėdyje

6 Stipriname tarptautinius ryšius ir pozicijas

7–8 LKD skyriuose: edukacijos, susitikimai, iškylos

UGDYMAS

8–9 Sveikas, rugsėji!

MŪSŲ ŽMONĖS

10–11 Mona Paula – iššūkių žmogus

GESTŲ KALBA

12–13 Gestotytros centras veria naują galimybių langą

14–15 R. Maciulevičius: „Išeinu didžiudamasis savo kolektyvu“

JAUNIMAS

15 „Tyliosios pasakos“ magija

SPORTAS

16–17 Vėl nulijo medalių lietus

PASAULIO KURTIEJI

18 Audizmas: reikšmė, pasireiškimas ir poveikis kurtiesiems

DIREKTYVA

18–19 Prieinamumas: iššūkiai ir galimybės

TĖVŲ ŽVILGSNIS

19–20 PAGAVA: vasaros laikas – įtraukioms patirtims

Viršelyje – M. P. Kumžaitės asmeninio albumo nuotr.

Trumpai APIE MUS

Sveikinu visus su Tarptautine kurčiųjų žmonių savaitė!

Linkiu siekti naujų tikslų,
džiaugtis asmeniniais ir bendrais laimėjimais,
nebijoti būti savimi.
Būkime aktyvūs, būkime vieningi,
nes tik taip galime kartu pasiekti daugiau!
LKD prezidentė Vaida Lukošūtė

Keičiasi pavadinimas, nuo šiol vadinsis
Klausos negalios šeimų bendrija „Aidas“.
Adresas – Šermukšnių gatvė 25, Klaipėda,
Bendrijos „Aidas“ pirmininkė – **Kristina Rimkienė.**

Prisiminkime svarbiausius vasaros įvykius.
Prezidentas **Gitanas Nausėda** birželio 25 dieną
Seime perskaitė savo metinį pranešimą.
LRT televizija Prezidento pranešimą transliavo
su tiesioginiu vertimu į gestų kalbą.

Šiomet dalyvauti Prezidento inauguracijos pokylyje (šventėje)
teko garbė ir kurčiųjų vadovams

Vaidai Lukošūtei ir Pauliui Jurjonui.

Nuotrauka – iš pokylio, kur jie kartu su
kitais neįgaliesiems atstovaujančiais
kviestiniais svečiais.

Inauguracija – tai iškilmingas
įvesdinimas į pareigas.

Nuotraukoje iš kairės: LKD lyderiams pokylyje vertusi vertėja **Anželika Teresė**, Lietuvos
negalios organizacijų forumo prezidentė **Indrė Širvinskaitė**, LKD lyderiai ir Lietuvių gestų
kalbos vertimo centro direktorė **Ramunė Leonavičienė.**

Šiomet pirmą kartą LRT televizija

Dainų šventės dainas subtitravo (užrašė teksto eilute).

Žiūrovai tai matė
televizoriaus ekranuose.
Dainų šventėje sakomos kalbos buvo
tiesiogiai verčiamos į gestų kalbą.
Vertimą dalyviai stebėjo
šventės vietose įrengtuose ekranuose.

Kviečiame dalyvauti LKD teisininkės Marijos Židonienės paskaitose.

Kauno kurčiųjų centre rugsėjo 26 d., 17.30 val.

VšĮ Klaipėdos kurčiųjų centre spalio 23 d., 17.30 val.

Tema – informacija apie paveldėjimo teisę ir kaip apsaugoti turtą.

Apie paskolas ir greituosius vartojimo kreditus.

Paskaitos nemokamos.

Tarp asmenų su klausos negalia – didelis psichologo paslaugų poreikis. Per pusę metų psichologo paslaugomis pasinaudojo 139 asmenys

su klausos negalia.

Paslaugos teikiamos gestų kalba.

Suteikta 273 valandos individualių konsultacijų, kurias gavo 79 asmenys, organizuota 10 grupinių užsiėmimų, kuriuose dalyvavo 101 unikalus asmuo. Paslaugų tikslas – užtikrinti prevencinę ir intervencinę psichologinę pagalbą. Jas teikia LKD psichologės **Donata Lukošienė** ir **Vilma Narkevičienė**. Projektą finansuoja ANTA (Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie SAM).

Nuotraukoje – kurčiųjų vadovų ir LRT televizijos atsakingų darbuotojų susitikimo akimirka.

Aptarti kurtiesiems svarbūs titravimo

ir vertimo į gestų kalbą televizijoje klausimai.

LKD lyderiai susitiko su LRT generalinio direktoriaus pavaduotoju **Gyčiu Oganausku** ir programų skyriaus vadove **Kristina Kulioniene**. Kurčiųjų atstovai ragino didinti kurtiesiems prieinamų laidų skaičių, vertėjo vaizdą ekrane. Pateikė užsienio pavyzdžių, kur sudaryta galimybė įsijungti arba išjungti subtitrus televizoriaus ekrane, naudotis arba nesinaudoti vertimu į gestų kalbą, priklausomai nuo poreikių. LRT televizijos darbuotojai svečiams argumentavo, kad Lietuvoje tokį technologinį sprendimą pritaikyti artimiausiu metu nėra galimybių. LKD lyderiai taip pat perdavė kurčiųjų bendruomenės pageidavimą „Eurovizijos“ dainų konkurso finalą stebėti su vertimu į gestų kalbą. Aptarti LKD mokymų televizijos darbuotojams klausimai.

Kurčių vaikų lietuvių kalbos mokytoja, surdopedagogė **Sigita Koroliovė** išrinkta Metų mokytoja.

Prodiuseris **Gintautas Dailyda**

kuria filmą apie kurčiuosius.

LKD atstovai susitiko su prodiuseriu ir aptarė filmo kūrimo klausimus.

Nuotraukoje prodiuseris – antras iš kairės.

Prodiuseris – žmogus, kuris rūpinasi organizaciniais filmo kūrimo klausimais.

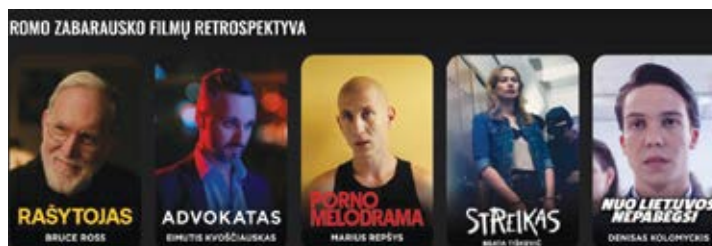

Nuo šiol, jei valstybė skirs pinigų platinimui, filmą privaloma bus rodyti pritaikytą kurtiesiems – su specialiais subtitrais (SKN), akliesiems – įgarsintą.

Režisieriaus Romo Zabarausko

visi filmai – su SKN.

Filmai sudėti <https://zmonescinema.lt>.

Bute sprogo ir užsidegė paspirtuko baterija.

Sudegė visas kurčiųjų šeimos turtas.

Labai reikalinga parama. Prašoma aukoti.

Sąskaitos numeris: **LT927300010171365972**

Gavėjas: **Viktorija Indrelė**

Paskirtis: **Parama po gaisro**

Kaip pykti?

Donata LUKOŠIENĖ, LKD psichologė

Mes bijome pykčio, jį slepiame.

To nereikia.

Pyktis yra natūrali emocija.

Ji turi daug energijos.

Supykus galima padaryti ir pasakyti netinkamai.

Pykčiui praėjus gailimės to.

Jeį pradeda kilti pyktis, galima klausti savęs:

dėl ko ir ant ko aš pykstu?

Kokią kitą reakciją galiu pasirinkti?

Būkime sau švelnūs, leiskime pykti.

Bet prisiminkime, kad pyktis nieko nepakeis.

Pyktis turbūt dažniausiai slopinama emocija. Jau nuo mažens vaikams neleidžiame pykti. Ir suaugusiems paties ar kitų žmonių pyktis yra baisus ir nepriimtinas. Pamatę piktą žmogų, dažniausiai sakome: „Baik pykti!“ Deja, nėra taip lengva, ir sukilusio pykčio „išjungti“ negalime.

Pirmiausia, prisiminkime, kad pyktis yra visiškai natūrali emocija.

Ir pyktis, kaip ir kitos emocijos, yra reikalingas. Nors gal ir nemalonus nei sau, nei kitiems. Sukilęs pyktis yra didelė energija kūne, todėl kartais nesusivaldome ir kyla noras mesti daiktus, trenkti ir pan. Taip pat stipri emocija reiškia, kad protas (mąstymas) tuo metu yra išsijungęs, todėl supykę dažnai pasakome ar padarome nepagalvoję, o pykčiui praėjus gailimės dėl savo elgesio. Dėl to ir atsiranda noras pyktį slėpti.

Bet geriau ne slėpti pyktį, o išsiaiškinti, kodėl jis kilo. Pyktis rodo, kad buvo pažeistos žmogaus ribos. Gal laiku nepasakėme „ne“, gal pervargome ir nebeturime kantrybės, o gal įvyko ne taip, kaip norėjome ir planavome. Žinodami priežastį, galime situaciją išspręsti ir išvengti neigiamų emocijų, tarp jų ir pykčio.

Kad pyktis nekeltų papildomų problemų, svarbu pažinti save ir anksti pajusti besikaupiančias emocijas ir kylančią pyktį. Pajutę, kad valdytis vis sunkiau, klausime savęs: dėl ko ir ant ko aš pykstu? kokią kitą reakciją galiu pasirinkti? kokias išeitis iš šios situacijos matau? nuo ko pradėsiu spręsti šią situaciją?

Svarbu pyktį priimti ir būti sau švelniam: „Tai nemalonu ir suprantama, yra ko nusiminti, bet tai nėra pasaulio pabaiga ir pyktis nieko nepakeis.“

Kuo dažniau stebėsime savo kūną ir kylančius jausmus, tuo lengviau bus pajusti pyktį, kol jis dar nekenkia nei sau, nei kitiems, nei santykiams su kitais. Ir nereikia jo slėpti.

Tarptautinė kurčiųjų žmonių savaitė 2024

Tema „Pasirašykime už gestų kalbos teises!“

Programa

Rugsėjo 23 d. (pirmadienis). Tarptautinė gestų kalbų diena: pasirašykime už gestų kalbos teisę.

Gindami kurčiųjų teises ir rengdamiesi Neįgalųjų teisių konvencijos (NTK) 20-mečiui 2026 m., siekiame plėsti NTK įgyvendinimą.

Rugsėjo 24 d. (antradienis). Įtraukusis ugdymas.

Remdamiesi valstybinės gestų kalbos reikšme ir poveikiu, įtraukdami ir palaikydami kurčiuosius mokinius, siekiame auginti daugialkalbio įtraukiojo ugdymo kokybę.

Rugsėjo 25 d. (trečiadienis). Gestų kalbos gynimas.

Skatiname visus aktyviai palaikyti kurčiųjų teises ir oficialiai pripažinti gestų kalbą valstybiniu lygiu.

Rugsėjo 26 d. (ketvirtadienis). Kurčiųjų bendruomenės tvarumas.

Reaguodami į kritines situacijas, ypač kai tai akivaizdžiai daugiau

paveikia kurčiųjų bendruomenę, esame pasiruošę stiprinti kurčiųjų bendruomenės pajėgumus.

Rugsėjo 27 d. (penktadienis). Kurčiųjų bendruomenės įvairovė.

Suprantame kurčiųjų bendruomenės interesų ir poreikių įvairovę ir mums tai rūpi bei pilnai juos palaikome.

Rugsėjo 28 d. (šeštadienis). Kurčiųjų kultūrinis turtas.

Džiaugiamės turėdami kurčiųjų kultūrinį paveldą: gestų kalbą ir kurčiųjų kultūrą, kurią sudaro istorija, bendruomenės elgesys, tradicijos, nuostatos ir tikėjimas, vertybės, menai. Kurčiųjų bendruomenė didžiuojasi savo kalbiniu ir kultūriniu identitetu.

Rugsėjo 29 d. (sekmadienis). Investavimas į kurčiųjų bendruomenės veiklą.

Stipriname ryšius tarp kurčiųjų vaikų ir jų šeimų bei bendruomenių tam, kad gestų kalba ir kitos kalbos taptų dalimi saugios ir patikimos bendravimo aplinkos.

PKF ir LKD inf.

Šventiniai LKD renginiai

LKD inf.

Rugsėjo 23 d., pirmadienis

17:30–19:30. Pažink gestų kalbą ir kurčiųjų bendruomenę. Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, konferencijų salė, Gedimino pr. 51, Vilnius. *Atviras renginys.*

Rugsėjo 25 d., trečiadienis

18:00. Paveldėjimo teisė: kuo skiriasi paveldėjimas pagal įstatymą ir testamentą? Kiti su paveldėjimu susiję klausimai.

LKD teisininkės M. Židonienės paskaita. „Zoom“ platforma (reikalinga registracija į renginį).

Rugsėjo 27 d., penktadienis

18:00. Susitikimas su CODA bendruomene.

Šv. Kazimiero g. 3, Vilnius, LKD aktų salė. Diskusija aktualiais klausimais ir svarstymas dėl CODA organizacijos steigimo. *Atviras renginys.*

Rugsėjo 28 d., šeštadienis

12:00. Ekskursija Šojaus Hugo muziejuje.

Lietuvininkų g. 36, Šilutė.

14:00. Kurčiųjų kultūros mėnesio renginys Šilutėje.

Lietuvininkų g. 6, konferencijų salė.

12:00. Turas po LKD pastatą Vilniuje.

Šv. Kazimiero g. 3, Vilnius.

Ekskursiją veda LKD RV narys A. Matulis. *Atviras renginys.*

Rugsėjo 29 d., sekmadienis

12:00–17:00. Šeimų piknikas Kaune.

Uosio g. 7, Kauno Prano Daunio ugdymo centro futbolo aikštė.

Paskaitos, žaidimai, bendravimas.

Atviras renginys.

Respublikinės valdybos posėdyje

Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Rugsėjo 11 d. posėdyje svarstyta ir daug konkrečių sprendimų reikalaujančių, ir diskusinio pobūdžio klausimų.

Dėl paramos. LKD prezidentė Vaida Lukošūtė teikė balsavimui LKD Vilkaviškio ir Marijampolės skyrių prašymus dėl paramos ir supažindino su prašytojų argumentais.

RV nariai nutarė Vilkaviškio skyriui kompiuteriui ir operacinei sistemai įsigyti skirti visą prašomą sumą. Tokia išimtis pritaikyta atsižvelgus į tai, kad skyriaus kurčiųjų bendruomenė maža ir surenkamo nario mokesčio pirkiniui įsigyti nepakanka. Tačiau buvo iškelta sąlyga. Kadangi Vilkaviškyje vadovui nesudaro pilnos darbo dienos krūvis, tuo pačiu nešiojamuoju kompiuteriu gali naudotis ir Marijampolės skyrius, juolab kad abiem skyriams vadovauja ta pati vadovė.

Atskiras Marijampolės prašymas netenkinamas motyvuojant, kad bendruomenė gausi ir aktyvi, todėl pajėgi savarankiškai susirasti kitus finansavimo šaltinius ar privačių rėmėjų.

Paramos prašymus Valdybai buvo pateikę ir Panevėžio skyrius. Bet prieš posėdį atsiėmė, argumentuodamas, kad bandys išlaidas nurodytiems poreikiams padengti iš savo resursų.

„Elkados“ padėtis. Martynas Lankutis, UAB „Neverestos“ ir „Atropos“ direktorius bei veiklą nutraukusios UAB „Elkados“ buvęs likvidatorius, informavo apie dabartinę Panevėžio kurčiųjų įmonės padėtį.

Teismo sprendimu, yra patvirtintas bankrutuojančios UAB „Elkada“ bankroto administratorius – UAB „Alisanta“ (įgaliotasis atstovas Rimantas Bražūnas). Garantinis fondas (Lietuvos nebiudžetinis fondas, iš kurio mokamos kompensacinės išmokos nemokių bankrutuojančių ir bankrutavusių įmonių darbuotojams) jau yra atsiskaitęs su buvusiais darbuotojais, patenkinęs jų, kaip pirmąją eilę kreditorių, reikalavimus.

Teismas, negavęs kitų šalių prieštaravimų, patvirtino įmonės likvidavimą. 2024 m. liepos 31 d. įvyko pirmasis kreditorių susirinkimas, kurio metu buvo nuspręsta įmonės pastatus ir turimą įmonės turtą parduoti kartu kaip vieną turitinį vienetą. Taip bus sutaupyta lėšų už pardavimų organizavimą, kurios kitu atveju išaugtų dėl bankroto administratoriaus veiklų vykdymo išlaidų.

M. Lankutis taip pat informavo, kad bankrutuojančios UAB „Elkada“ nekilnojamasis turtas, kitas ilgalaikis turtas bei atsargos bus parduodamos varžytinėse už 313 tūkst. eurų (nekilnojamojo turto kaina – 303 tūkst. eurų, ilgalaikio turto ir atsargų kaina – 10 tūkst. eurų). RV posė-

džio dieną varžytinių data dar nebuvo paskelbta.

Pokyčiai Neveronyse. Kurčiųjų įmonė „Neveresta“ veikia Neveronyse, gyvenvietėje netoli Kauno. M. Lankutis pasidalino žinia, kad daugybę metų sklandę gandai, kad Neveronyse atsidarys dar viena maisto prekių parduotuvė, virsta tikrove – statoma „Iki“ tinklo parduotuvė.

Kadangi „Neveresta“ turi savo maisto ir namų apyvokos prekių parduotuvę, tenka ruošti atremti išaugsančios konkurencijos iššūkį. Tam, kad duris atvėrus konkurentų parduotuvei „Neveresta“ išlaikytų anksčiau turėtus pirkėjų srautus, bendrovės administracija jau ruošia planą A ir planą B.

Dėl „Gesto“ skolos. LKD įsiskolino nuomininkas LKSK sporto klubas „Gestas“. 2022 m. gruodžio 31 d. baigėsi „Gesto“ su LKD sudarytos nuomos sutarties galiojimo terminas. Nuo tada klubas už patalpų nuomą nemoka, nors LKD jam sąskaitas ir toliau siunčia kiekvieną mėnesį.

Jau 2024 m. balandžio 13 d. vykusiam 33-iajam LKD suvažiavime buvo keltas „Gesto“ klubo vengimo mokėti klausimas. Delegatai nusprendė, kad tai abipusės atsakomybės klausimas, už kurio sprendimą atsakingos abi šalys. Tačiau nurodė, kad LKD privalo pasirūpinti atgauti jai priklausančias lėšas.

Tad ką daryti, kaip rasti sprendimą? LKD teisininkė M. Židonienė pateikė išaiškinimą. Vadovaujantis Lietuvos įstatymais, jeigu nuomininkas, likus 10 dienų iki sutarties pabaigos, negrąžina patalpų rakto, nepareiškia pageidavimo peržiūrėti sutartį ir kt., šioji tampa neter-

minuota ir vykdoma tokiomis pačiomis sąlygomis, kaip buvo numatyta iš pradžių.

Išklausę informaciją, RV nariai nutarė, kad nuomininkas „Gestas“ už ginčytą laikotarpį privalo sumokėti visą susidariusią patalpų nuomos skolą. Apie tai LKD įpareigota informuoti skolininką raštu. LKD administracijai taip pat pavesta suderinti su nuomininku skolos grąžinimo tvarkaraštį.

TKŽS. Aptarti numatyti organizuoti Tarptautinės kurčiųjų žmonių savaitės (TKŽS) renginiai Lietuvoje. Šventinę programą LKD sudarė remdamasi Pasaulio kurčiųjų federacijos rekomendacijomis. Kad bendruomenė ir suinteresuotoji visuomenės dalis turėtų galimybę iš anksto sužinoti apie atvirus renginius ir pagal galimybes suplanuoti dalyvauti juose, programa skelbiama iš anksto (žr. 4 psl. – red.).

„Deafcom“. Aplikacijos kurtiesiems telefonu bendrauti per LGK vertėją kūrimas įsibėgėja. Vykdytojas, čekų įmonė „Deafcom“, technologinius sprendimus derina su LKD bei aplikacijos užsakovu ANTA (Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra). Šiuo metu programėlę testuoja ir teikia pasiūlymus jai tobulinti RV nariai. Apsikeitę nuomonėmis, posėdžio dalyviai apsisprendė, kad kol kas programėlės techniniai parametrai nepasiekė lygio, jog būtų galima perduoti ją testuoti kurčiųjų bendruomenei, t. y. išbandyti realiomis sąlygomis. Vadinasi, dar kažkiek laiko RV nariai patys dirbs prie jos. Laiko „Deafcom“ galutiniam produktui sukurti turi iki 2024 m. gruodžio 31 d.. Tuomet baigiasi sutarties su ANTA galiojimo terminas.

MRF

TARPTAUTINĖ KONFERENCIJA

AŠ NEKURČIAS MEILEI!

ĮTRAUKUSIS UGDYMAS: kaip užtikrinti vaiko su klausos negalia ir jo šeimos gerovę?

RENGINIO METU BUS UŽTIKRINTAS VERTIMAS Į LIETUVIŲ IR LIETUVIŲ GESTŲ KALBĄ

SPALIO 11 d.

LR Seimo Konferencijų salė, III rūmai (Gedimino pr. 53, Vilnius)

Vietų skaičius ribotas!
Registracija iki spalio 4 dienos

WWW.PAGAVA.LT

PAGAVA

SEIMAS

Baltic-American Freedom Foundation

ASMENS SU NEGALIA TEISIŲ APSAUGOS AGENTŪRA

Finansuoja Europos Sąjunga

Skubinami LKD pastato pirmo aukšto remonto darbai, čia jau nekantrauja įsikurti nuomininkai.

Stipriname tarptautinius ryšius ir pozicijas Vaida LUKOŠIŪTĖ

Lietuvos kurčiųjų draugijoje ir vasarą vyko veiklų lenktynės su laiku. Prezidentė Vaida LUKOŠIŪTĖ apžvelgia svarbiausius įvykius.

Baltijos šalys stiprina bendradarbiavimą. Rugpjūčio 15 d. LKD prezidentė V. Lukošūtė ir viceprezidentas Paulius Jurjonas viešėjo Latvijoje, kur susitiko su Latvijos kurčiųjų asociacijos (LKA) lyderiais: prezidentu Edgars Vorslovs, viceprezidentu Ivars Kalnins bei Estijos kurčiųjų asociacijos (EKA) atstovais: prezidente Sirle Papp bei jos kolege, valdybos nare Aire Murd.

Baltijos šalių kurčiųjų organizacijų lyderiams – tai ne pirmas, bet tikrai kitoks nei ankstesni, susitikimas. Tikslas buvo apžvelgti vieni kitų veiklas, planus, strategijas ir pasidalinti gerąja patirtimi. Judėti į priekį kartu tam tikrais atvejais yra lengviau nei po vieną, todėl siekėme stipresnės bendrystės, savitarpio pagalbos ir planavome bendras veiklas.

Susitikimas vyko Rygoje, kur ir yra LKA būstinė. Čia viename pastate telpa visi: asociacija, kurčiųjų reabilitacijos centras, vertimo centras bei techninės pagalbos priemonių centras.

Latvijoje – kiek kitokia pagalbos kurtiesiems sistema nei Lietuvoje. Pvz., mūsų šalyje LGK vertimo paslaugos yra visiškai prieinamos ir nemokamos kiekvienam piliečiui su klausos negalia. Mūsų kaimynai yra nustatę nemokamą metinį valandų skaičių asmeniui. Išnaudojus nemokamas valandas, vertimo paslaugos tampa mokamos.

Panašiai veikia Techninės pagalbos priemonių sistema. Kurtieji turi galimybę gauti nemokamą kompensuojamąją techniką. TPPC yra galimybė gauti ir klausos aparatus bei susijusią įrangą. Lietuvoje dėl klausos aparatų kurtieji dažniausiai kreipiasi į pasirinktą tiekėją individualiai ir arba naudojami kompensuojamaisiais KA, arba primuma skirtumą už brangesnius klausos aparatus. Latvijoje priemonės galima pasiimti vietoje, o Lietuvoje, žinia, yra kitaip.

Ne vienam iš mūsų turbūt sukels nuostabą, kad Latvijos kurčiųjų centre yra galimybė pasinaudoti skalbimo mašina, džiovykle, išsilyginti drabužius arba šioms veiksmams atlikti sulaukti pagalbos.

Čia veikia kabinetas nėsčiosioms arba jau pagimdžiusioms moterims. Jos konsultuojamos rūpimais klausimais, jauni tėvai gali įgyti tėvystės įgūdžių.

Veikia sporto salė, kur gausu sporto inventoriaus. Kaip ir Lietuvoje, lavinamas kūrybiškumas per įvairius būrelius ir veiklas.

Ar bus LGK įstatymas? Rugpjūtį LKD prezidentė susitiko su LR Vyriausybės atstovais ir toliau svarstė LGK įstatymo priėmimo klausimą, argumentavo, kodėl šio įstatymo priėmimas kurčiųjų bendruomenei toks svarbus.

Lietuva šiuo metu patenka į ES šalių sąrašą, kuriose gestų kalbos reglamentuojamos arba paminimos tik sektoriniuose teisės aktuose.

Baltijos šalių atstovų susitikimas Rygoje.

Juose gestų kalba yra traktuojama kaip integracijos priemonė, tačiau tai neužtikrina su gestų kalba susijusių teisių, neatitinka Neįgaliųjų teisių konvencijos reikalavimų, juose stokojama šiuolaikiško požiūrio į kurčiuosius.

LKD siekia Lietuvių gestų kalbos įstatymo priėmimo, nes tik juo LGK gali būti pripažinta Lietuvos kalba, tik jame būtų deklaruotos ir jo nuostatomis apsaugotos LGK vartotojų teisės ir vartojimas, LGK įtvirtinta kaip gimtoji kurčiųjų kalba.

„DeafCom“ aplikacija. Vasarą LKD Valdybos nariai aktyviai testavo čekų kompanijos „DeafCom“ programėlę, kurios darbų pabaiga numatoma šių metų pabaigoje. Kol kas aplikacija yra tik „juodraštinėje“ stadijoje.

Tenka pripažinti, kad susiduriama su daug techninių problemų, masiniam testavimui, kuriame galėtų dalyvauti bendruomenės nariai, dar nepasirengta. Kai programėlė atitiks visus techninės specifikacijos reikalavimus, kurtieji bus kviečiami išbandyti aplikaciją, teikti savo pastabas ir pasiūlymus tobulinimams.

Remontas. Rugpjūčio pradžioje pradėti LKD pastato pirmo aukšto remonto darbai. 33-iojo LKD suvažiavimo delegatams patvirtinus pastato remonto biudžetą, patalpos yra atnaujinamos ir ruošiamos nuomai. Planuojama, kad nuomininkai čia įsikels spalio 1 d.

Kiti darbai. LKD administracija ir toliau dirba prie LKD suvažiavime priimtų veiklos gairių ateičiai. Šiuo metu atlikti pirmieji veiksmai siekiant suburti CODA bendruomenę ir pradėti rengti Lietuvių gestų kalbos metmenis.

Neliko nuošalyje ir kurčiųjų vairuotojų klausimas dėl sunkiasvorių transporto priemonių C, CE kategorijoms įgyti. RV iniciatyva, šiuo klausimu vyko pasitarimas su LKD teisininke Marija Židoniene, susitikimai su Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisija, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba.

MRF
MEDIJŲ
RĖMIMO
FONDAS

LKD skyriuose: edukacijos, susitikimai, iškylos

LKD skyriai dalinasi vasaros įspūdžiais. Vadovai džiaugiasi, kad kurčiųjų bendruomenės laiką leido turiningai ir smagiai: keliavo, stiprino įgūdžius, plėtė akiratį, pramogavo. „Akiračio“ inf.

Šiauliai. Šiaulių kurčiųjų centras dėkoja VšĮ „Edukaciniai projektai“ už kvietimą kurčiųjų bendruomenės nariams prisijungti prie jaunimo mainų programos ir dalyvauti vasaros neformaliojo ugdymo stovykloje. Ji surengta Lodzėje (Lenkija), kur kartu su lietuviais įgūdžius ugdė, tarpkultūrinį dialogą mezgė ir Europos vertybes puoselėjo lenkai ir graikai. Projektas pavadintas „Sudaužyti ąsočiai“.

Keramikos dirbtuvėse projekto dalyviai, pasitelkę išmonę ir lavindami rankų plastiškumą, stiprindami įgūdžius, lipdė ir puošė molinius indus. Taip pat išbandė jiems gaminti 3D spausdinimo techniką. Dalyvavo šeimininkų organizuotame kultūriniame vakare ir supažindino su savo šalies kultūriniu paveldu, maisto ruošimo tradicijomis, buities papročiais. Taip vieni apie kitus sužinojo daugiau.

Laisvu nuo užsiėmimų metu jaunuoliai vyko į ekskursijas, susipažino su miesto istorija. Ir turėjo galimybę apsilankyti Lodzės kurčiųjų centre. Čia lietuvių laukė ne tik svetingas priėmimas, bet ir daugybė naujų pažinčių, kurios, atrodo, šiandien perauga į ilgalaikę draugystę.

Jaunuoliai sakosi, kad patirtis tokia įspūdinga, kad net komunikacijos kliūtys jų nesustabdys nuo pastangų įsitraukti į analogiškus projektus ateityje. Išvykos metu vertimo paslaugas projekto dalyviams teikė Šiaulių vertėja Auksė Šiaudkulienė, lydintysis asmuo buvo LKD atvejo vadybininkė Aurelija Bartkevičiūtė. Stovykloje dalyvavo klausos negalią turintys jaunuoliai iš Panevėžio: Nedas Kubilius, Karolis Janikūnas, Deividas Raščius, iš Šiaulių: Dovilė Gromnickaitė, Samuelis Šiaudkulis.

Panevėžys. Ypač panevėžiečiams turtinga renginių buvo liepa. Panevėžio kurčiųjų centro darbuotojai kartu su LKD Panevėžio skyriaus tarybos nariais ir delegatais susiėjo draugėn į renginį „Darbas kitaip“. Ir iš tikrųjų, tą dieną viskas buvo kitaip. Visi pasistengė atsiriboti nuo rūpesčių: kaitinosi pirtyje, kubile, daug ir šiltai bendravo ir vengė darbo pokalbių.

Jau kitą dieną, Mindaugo karūnavimo dieną, miesto bendruomenė džiaugėsi vykusiu iškilmingu renginiu vertimu į gestų kalbą. Visų panevėžiečių vardu skyriaus vadovė Otilija Kolodenskytė-Di Fazio dėkojo organizatoriams už lygiavertę galimybę su visais įsitraukti į renginių stebėjimą.

Liepą Panevėžio kurčiųjų bendruomenė draugėn sukvietė edukacinis renginys šeimoms. Vaikai dalyvavo muilo gamybos užsiėmime, kurį vedė kurčia lektorė Elena iš Kauno. O suaugusieji išklaušė naudingų pranešimų: O. Kolodenskytė-Di Fazio paskaitą „Kurčiųjų kultūra ir gestų kalba“, leivos Pečiulytės-Silaevos pranešimą „Kalbos deprivacija“ (atėmimas – red.). Ikimokyklinio ugdymo specialistė Asta papasakojo apie ikimokyklinį klausos negalią turinčių vaikų ugdymą.

Dar kartą, rugpjūčio 3-ąją, kurčiųjų centre bendruomenė susibūrė į violetinį Vidurvasario susitikimą. Savo užkandžiais nešini ir violetinės spalvos apdais pasipuošę, dalyviai susirinko į bendrystės šventę, kurią jiems dovanojo PKC komanda. Organizatoriai paruošė daugybę staigmenų ir kolektyvinių žaidimų.

Klaipėda. Liepos 12–14 dienomis Tauragės kurčiųjų bendruomenė lankėsi Lenkijoje. Išties pamatė daug: gėrėjosi Vroclavo, miesto prie jūros, vaizdais, dvelkiančiu senoviniu grožiu Gdansku, Sopotu su išskirtiniu paplūdimiu ir šurmulinga pėsčiųjų alėja.

Birželio 20 d. Šilutės kurtieji ir jų šeimos nariai vyko į Seimą. Čia šilutiškių jau laukė Seimo narys Zigmantas Balčytis. Susitikimo metu parlamentaras atsakė į kurčiuosius dominančius klausimus, uždavė jų pats.

Projekto „Sudaužyti ąsočiai“ dalyviai Lenkijoje.

Panevėžys: edukacinis renginys visai šeimai.

Panevėžiečiai pramogauja renginyje „Darbas kitaip“.

Šilutės kurčiųjų bendruomenė šią vasarą lankėsi Seime.

KLC archyvo nuotr.

KKC vieši lopšelio-darželio „Linelis“ ugdytiniai.

Kauniečiai po talkos „Atropoje“.

LKD skyriuose: edukacijos, susitikimai, iškylos

→ Seimo nario padėjėja Vaidutė Jakštonienė aprodė Seimo rūmus, supažindino su jų istorija. Už įdomų ir turiningą renginį Šilutės kurtieji dėkoja Seimo nariui ir jo padėjėjai, taip pat Šilutės savivaldybės tarybos nariams Arūnui Pupšiui ir Ričardui Stonkui.

Klaipėdos miesto ir rajono kurtiesiems turininga ir įsimintina buvo rugpjūčio 24-oji. Klaipėdiečiai leidosi į kelią. Pabuvojo Kėdainiuose, Kopūstėlių raketinėje bazėje, apsilankė Tajūnų dvare, Dubingių pilvietėje, Molėtų technikos muziejuje.

Kaunas. Kauniečiai apie vasaros patirtis ir nuotykius informavo dalykiškai: jie jau ruošiasi švęsti Tarptautinę kurčiųjų dieną, todėl esą bus lakoniški. Tačiau suminėti visas jų veiklas vis tiek užtruko.

Kalendorinę vasarą KKC meno kolektyvas „Skambanti tyła“ įprasmino sudalyvaudamas „Gubojos“, Lietuvos specialiosios kūrybos draugijos, organizuojamame asmenų su negalia sąskrydyje „Už miestą tau ir man“ Kaišiadoryse.

Kauno senjorai vasarą leidosi į kelionę po sostinę. Susitiko ir bendravo su bendraamžiais negalios draugais vilniečiais. Išklaušė V. Gluško pasakojimą apie jo kelionę po Saudo Arabiją, apsilankė Valstybės pažinimo centre.

Apie gestų kalbą ir klausos negalią turinčius asmenis KKC darbuotojai linksmai ir interaktyviai papasakojo čia apsilankiusiems lopšelio-darželio „Linelis“ ugdytiniais ir jų auklėtojoms. Pripūtė daug balionų,

kad galėtų visi just vibracijas, ir kartu stebėjo gestų kalba atliekamą dainelę, mokėsi pirštų abėcėle pasakyti savo vardą, žaidė atmintį lavinančius žaidimus gestų kalba. Mažieji stebėjo šeiminkus net išsižioję ir noriai įsitraukė į visas jų sugalvotas veiklas.

Birželio 12 d. Garliavos sporto centre vyko Kauno rajono žmonių su negalia sporto šventė „Pabūkime kartu“. Linksmose varžybose dalyvavo ir Kauno rajono kurčiųjų komanda: mėtė į krepšį, šaudė į taikinį, miklino smegenis dėliodami ėjimus šachmatų lentoje, lenkė rankas, o pertraukėlių metu grožėjosi muzikiniais bei šokių pasirodymais.

Visą pavasarį kiekvieną ketvirtadienį centre vyko aerobikos užsiėmimai. Sezoną kauniečiai nusprendė užbaigti kitaip – išvyko į pajūrį. Pirmiausiai apsilankė Baltijos jūros gyvūnų reabilitacijos centre, kur apžiūrėjo, kaip slaugomi ruoniukai bei keletas paukščių. Po to keliavo prie jūros pasportuoti. Grynas oras, saulė, jūros dvelksmas jiems pasirodė labai tinkama vieta aerobikos užsiėmimui! O po to išdrįso pakilti ant aukščiausio gyvenamojo namo Lietuvoje stogo esančios terasos. Jo aukštis – 112 metrų, o nuo viršaus atsiveria nuostabių apylinkių vaizdai.

Užteko laiko, o svarbiausia noro, bendruomenės nariams sudalyvauti talkoje – daugybė žmonių padėjo tvarkyti UAB „Atropa“ patalpas. Dar bendruomenės nariai vyko į ekskursiją į M. K. Čiurlionio muziejų, susipažino su dailininko ir kompozitoriaus gyvenimu, darbas ir žiūrėjo 3D filmą pagal jo kūrybą „Angelų takais“.

MRF

Sveikas, rugsėji!

Visa Lietuva įvairiais pjūviais „pjausto“ įtraukiojo ugdymo temą. Tiesa, kol kas tik žodžių daug, bet veiksmo ir rezultato mažai. Kurčiųjų švietimo sistemoje ramu, bet subendrintas vektorius vis dėlto būtų – mokinių mažėjimo link. Ir tuo pat metu atskiruose miestuose reiškiasi vos vos juntama priešinga įtraukiojo ugdymo krypties tendencija. Kaip sakoma, teorija sau, o gyvenimas sau. Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

LKNUC. „Šiomet turime 11 naujų ugdytinių. Įtraukties kontekste stebime atvirkštinį procesą: atėjo vaikų iš bendrojo ugdymo sistemos ir į darželį, ir į mokyklą. Mokslo metus pradėjome turėdami 113 ugdytinių, iš jų 27 darželinukai, sukomplektavome visas klases. Ir dar du mokinius išleidome mokyti į Kauną (P. Daunio ugdymo centras)“, – komentuoja padėję Lietuvos kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų ugdymo centro direktorė Svetlana Beniušienė.

Mokyklos administracijai, pasak vadovės, šiomet nekilo rūpesčių ir dėl mokytojų: turi pakankamai dalykininkų, dauguma jų yra LKNUC senbuviai, taigi, su gestų kalba daugiau ar mažiau susidraugavę. Tik padaugėjus mokinių prireikė papildomai mokinio padėjėjų (anksčiau –

LKD prezidentės V. Lukošūtės sveikinimai mažiesiems vilniečiams.

mokytojo padėjėjai). Daugiausiai jais įdarbinti buvę LKNUC mokiniai, t. y. gestakalbiai.

Kauno P. Daunio ugdymo centras. Direktorės pavaduotoja ugdymui Rasa Jankevičienė informavo, kad šiomet Kauno Prano Daunio ugdymo centre, adresu Uosio g. 7 (buvusio KKNUC patalpos), ugdysis 72 ugdytiniai su klausos negalia: 59 mokiniai ir 13 darželinukų. Tai 3 ugdytiniais su klausos negalia mažiau, negu pernai. Suformuota 1 darželinukų, 1 priešmokyklinukų grupės bei 9 klasės. Nesusidarė 4 ir 7 klasės. Kauniečiai taip pat sulaukė ugdytinių iš bendrojo lavinimo mokyklų.

Direktorius pavaduotoja ugdymui pranešė, kad užtarnauto poilsio išėjo ilgametė ir mokyklos bendruomenės ypač vertinta mokyto-

Pirmokėliams Kaune – dovanos iš LKD viceprezidento P. Jurjono rankų.

Mokslo ir žinių dieną švenčia panevėžiečiai.

ja Aldona Jarmulkienė. Mokyklą paliko ir dar keli pedagogai. Direktorės pavaduotoja pasidžiaugė, kad beveik visiems jiems pamainą surasti pavyko greitai. Pirmomis mokslo metų dienomis Uosio g. 7 tetrūko gamtos ir biologijos dalykų mokytojo.

Iš pagrindinių ugdymo centro patalpų, adresu Taikos pr. 6A, į Uosio g. 7 atkeltos 2 klasės ir 1 darželio grupė. Jose ugdomi autizmo spektro sutrikimą turintys vaikai. Tad dabar buvusio KKNUC patalpos ir vėl užpildytos. Taip pat įstaigoje ženkliai padaugėjo paslaugų ikimokyklinio amžiaus vaikams: nuo rugsėjo 1-osios jie lankosi kineziterapijos, ergoterapijos, masažo, o netrukus lankysis ir hidroterapijos užsiėmimuose.

Panevėžio M. Karkos pagrindinė mokykla. Šios ugdymo įstaigos sudėtyje, buvusiose PKNPM patalpose, Parko g. 19, nuo rugsėjo 1-osios veikia Kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo skyrius. Vedėja Danutė Kriščiūnienė informavo, kad prieš pat naujųjų mokslo metų pradžią 2 mokiniai perėjo mokytis arčiau namų į bendrojo lavinimo mokyklą, o viena mergaitė dėl gyvenamosios vietos keitimo išvyko į sostinę, todėl iširo jungtinė ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupė, jungtinė pradinukų bei 9 klasės.

Vedėja ėmėsi atsakomybės, kad likusiems be vietos „subirusių“ klasių kurtiems ugdytiniams rastų kitas, labiausiai jų poreikius atitinkančias ugdymo įstaigas. Dviem panevėžiečiams mažyliams surasta vieta netoliese veikiančiame darželyje, penki mokiniai įsiliejo į bendrą Panevėžio Mykolo Karkos pagrindinės mokyklos srautą (Dariaus ir Girėno g. 26). Devintokas Lukas nepanoro palikti mylimo Panevėžio, todėl

pasirinko toliau tęsti mokslus artėdamas link specialybės Panevėžio mokymo centre. Kol kas mokiniai mokysis naudodamiesi LGK vertėju ir LGK mokytojo paslaugomis.

Parko g. 19 šiemet mokysis 10 mokinių (4 iš jų panevėžiečiai): veiks dvi jungtinės, 5–6 bei 7–8, klasės. Gyvenančius kituose miestuose ar rajonuose, kaip ir kasmet, mokykla savo transportu nemokamai pirmadieniais atsiveš, o penktadieniais parveš namo, o tie, kurie atvyks viešuoju transportu – padengs kelionės išlaidas. 12 mokinių, atvykusių iš kitų miestų ir rajonų, turi galimybę nemokamai gyventi mokyklos patalpose esančiame bendrabutyje ir penkis kartus per dieną gauti nemokamą maitinimą.

Šią vasarą, kai jau buvo priimtas sprendimas PKNPM reorganizuoti, t.y. prijungti prie M. Karkos pagrindinės mokyklos, 16 pedagoginių ir 8 nepedagoginių profesijų darbuotojai savo noru išėjo iš darbo su pagal LR DK bei ilgalaikio darbo išmokų fondo numatytais kompensacijomis. Šiuo metu darbą su klausos negalią turinčiais mokiniais tęsia 7 mokytojai bei auklėtojai ir 14 nepedagoginių profesijų darbuotojų. Visi jie turi pakankamus darbo krūvius.

D. Kriščiūnienė pasidžiaugė, kad per 20 naujų M. Karkos pagrindinės mokyklos mokytojų bei ikimokyklinės įstaigos auklėtojų bei specialistų, kurie ugdyt ir mokys kurčius vaikus, lanko lietuvių gestų kalbos kursus ir mokosi LGK. Mokyklos mohikanai – Vilius Glušokas, buvęs PKNPM bibliotekininkas ir LGK mokytojas, tęs LGK mokytojo darbą tiek M. Karkos pagrindinėje mokykloje, tiek ir Mokymo centre bei dirbs mokinio padėjėju; Ramūnas Kabelis ne tik mokys vaikus matematikos bei informacinių technologijų, bet ir auklės vaikus po pamokų bendrabutyje bei perduos LGK subtilybes; Artūras Juknevičius ir Gitana Gučienė – kaip dirbo iki šiol, taip ir toliau dirbs bendrabutyje,

vyks su vaikais į RoboLabas, Moksleivių namus, Gamtos mokyklą ir kt.

Kai vaikučių liko tiek nedaug, tai dar vienas galvos ir širdies skausmas, kaip išsaugoti patalpas. Pasak vedėjos, Panevėžio miesto savivaldybei jų išlaikymas – didelė finansinė našta, bet vadovai randa ir planuoja rasti galimybių naujam dariniui sėkmingai funkcionuoti.

Daugybę metų mokyklą, naudodamasi ne tik savivaldybės skiriamomis lėšomis, bet ir savanorių bei rėmėjų parama ir pagalba, kūrė ir puoselėjo savo metodinę ir materialinę bazę, išskirtinai gražiai susitvarkė aplinką. Kad visa tai nesunyktytų, būtų puoselėjama toliau – laiko kumščius visa mokyklos bendruomenė. Mokykla dar šią vasarą dalyvavo gražiausiai tvarkomos aplinkos konkurse ir jau trečią kartą miestą tapo laimėtoja. Mokyklai miesto meras įteikė padėkos raštą ir apdovanojimą.

Klaipėdos Litorinos mokykla. Šioje mokykloje ugdomi ne tik mokiniai su klausos negalia, bet ir su kitomis negaliomis. Direktorė Renata Aglinskienė paaiškino, kad skirtingas negalias turintys mokinukai čia ugdomi atskirai, „nemaišomi“. Šiemet čia veikia jungtinės pradinukų, 6–7 klasės bei atskiros 8, 9 mokinių su klausos negalia klasės. Iš viso mokykloje yra 21 kurčias ir neprigirdintis mokinytis.

Beje, į mokyklos administraciją jau kreipėsi ir sakėsi „užsiimą vietą kitiems mokslo metams“ būsimų „nulinukų“ tėveliai (darželio grupių mokykloje nėra). Neretai mokyklą savo vaikams renkasi ir į Klaipėdą iš užsienio grįžtančios šeimos, auginančios vaikus su klausos negalia. Anot direktorės, tai – ženklai, kad poreikis kurčiųjų klasėms mokykloje artimiausiais metais išliks.

Palyginkime. Šiemet į LKNUC ir specialiąsias kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų klases bei grupes sugužėjo ugdytis 216 vaikų. Pernai jų buvo 226, užpernai – 265.

MRF
MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Šiemet atskira kurčiųjų mokykla veikia tik Vilniuje.

Kaune, Panevėžyje ir Klaipėdoje veikia atskiros kurčiųjų klasės.

Iš viso Lietuvoje kurčiųjų mokykloje ir klasėse mokosi 216 vaikų.

Baltojo švyturio šventė 2024 09 02 Klaipėdos Litorinos mokykloje.

Mona Paula – iššūkių žmogus

Kristina RIMKIENĖ

Mona Paula KUMŽAITĖ – neeilinio užmojo asmenybė. Net nepastebėjome, kaip jos interesai ėmė ir praaugo Lietuvą. Gyvenimą semia rieškučiomis ir savo laikysena tarsi sako: „Dar!“ Taigi, jei dar neteko sutikti mūsų herojės ar pažinojote ją kitu vardu, džiaugiamės galėdami pristatyti: Vilniaus universiteto Šiaulių akademijos doktorantė, LKNUC darbuotoja, Kanados H3 World interneto televizijos bendradarbė, savanorė.

Gyvenimą keičiantis sprendimas

Pirmiausiai knietėjo Monos Paulos – informavusios, kad nuo šiol oficialiai būtent toks yra jos dvigubas vardas – paklausti, kaip, būdama gestakalbė, ryžosi doktorantūros studijoms ir nepabūgo. Mergina šypsosi: „Buvau įvardinta kaip pirma kurčioji, stojusi į tokias studijas, bet nesu tikra, kad tai tiesa. Manau, kad esu antra, nes dar vienas mūsų bendruomenės atstovas stojo pirmiau už mane...“

O buvo taip. „Pagavos“ tėvų bendrija savo „Facebook“ paskyroje įdėjo skelbimą apie kvietimą studijuoti doktorantūroje įtraukijį ugdymą. Mona Paula jį matė, bet neteikė tam reikšmės. Tuo metu jau gyveno Suomijoje. Bet kai ten sulaukė draugų klausimo „kodėl tau nepabandžius?“, viduje tarsi kas apsivertė, mintis jau nebepaleido. Prisiminė bakalauro ir magistro studijas ir kaip jų metu viskas sukosi tik apie girdinčiuosius. Ir beveik nieko nebuvo apie kurčiųjų bendruomenę. Suprato, kad giliai viduje visus tuos metus slopino nuoskaudą, kad negali pilnai savęs realizuoti.

Studijuoti doktorantūroje iš anksto tikrai neplanavo, nes žinojo, kad sistema nepritaikyta kurtiesiems, be to, būtų sudėtinga su vertimu bei integruotis. (Pasirodo, dabar ieško kurčiųjų, kurie priimtų šį iššūkį!) Vis dėlto likus 3 dienoms iki paraiškos pateikimo pabaigos, staiga – pačios nuostabai, – susizgribo, kad domisi, kokius dokumentus preten-

dentams į doktorantūrą reikia pateikti. „Pradėjau daug galvoti apie tai net naktimis, kilo daugybė idėjų, prisiminiau savo ankstesnę patirtį“, – atviravo Mona.

Sulaukusi kelių draugų palaikymo ir pagalbos, užpildė visus dokumentus, pridėjo 5 puslapių mokslinį projektą ir visa tai atliko per 1 dieną! Po pokalbio su atrankos komisija mergina sulaukė teigiamo atsakymo. Gyvenimas dar kartą pasiūlė kūlverstį ir... grafinio dizaino studijas Suomijoje, kurios taip patiko, teko nutraukti.

Doktorantūros studijos „iš vidaus“

Pasakyti, kad pradžia doktorantūroje buvo nelengva, tai nepasakyti nieko. Prasidėjo paskaitos, o greitai gauti vertėjų nebuvo galimybės. Mona Paula prisimena: „Girdintieji registravosi į paskaitas, mokėsi, o aš vis stengiausi gauti vertėjus. Po semestro doktorantams iškart buvo egzaminų sesija, o man, visą laiką vėlavusiai gauti informaciją, teko visus egzaminus laikyti kitą rudenį. Todėl antrieji studijų metai buvo dar sunkesni nei pirmi: turėjau 2–3 kartus didesnę krūvį. Ir taip buvo tol, kol pavyko už visus dalykus atsiskaityti.“

Smalsu, o kaip doktoranto studijos atrodo iš arti? Pasak pašnekovės, kas 6 mėnesiai rengiami atestacijos posėdžiai, kuriuose dalyvauja „10–15 profesorių komisija“ ir vertina studento tikslines veiklas, paskaitų lankomu-

Prie namų Suomijoje su murkle Puma glėbyje.

mą, egzaminų rezultatus, parašytus mokslinius straipsnius ar atliktų tyrimų pristatymus.

Komisijai taip pat privalu pateikti numatomų atlikti veiklų, pagrįstų jų realumą įrodančiais dokumentais (kvietimais, numatomų renginių programomis ir kt.), sąrašą arba paaiškinti, kodėl nepavyko įgyvendinti suplanuotų darbų. Po pokalbio ir diskusijų komisijos nariai vertina ir balsuoja, ar leisti doktorantui tęsti studijas.

Taigi, kokie tie rezultatai, kuriuos reikia pademonstruoti? Per pirmuosius dvejus metus privalu išlaikyti 5 dalykų egzaminus ir surinkti 5 kreditus iš bendrųjų gebėjimų dalykų sąrašo. Tarkim, kompiuterinio raštingumo ar psichologinio konsultavimo ir pan. seminarai, kursai ar stovyklos. Tačiau tai turi būti susiję su studijų dalyku. Taip pat turi būti parašyti ir paskelbti 2 moksliniai straipsniai užsienio leidiniuose, o tai sudėtingas iššūkis net girdintiesiems.

Dar privalomos stažuotės užsienyje. Tai svarbu naujos medžiagos paieškai, tai, kad

Su savanoriais Turkijoje.

Po pasivažinėjimo dviračiu, Suomija.

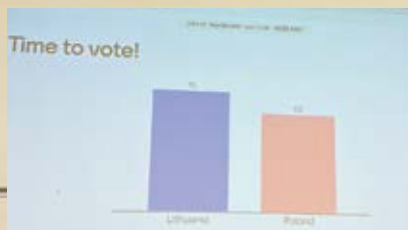

Prieš skrydį Helsinkio oro uoste.

Rytinė kava, konferencija Vienoje.

Valio: nubalsuota už M. P. Kumžaitės pasiūlymą kurčiųjų akademikų konferenciją surengti Vilniuje.

Asmeninio albumo nuotr.

sieji viską paliko „Alacho valiai“, – dalinosi svetima širdgėla pašnekovė.

Sutiko nemažai kurčiųjų, kurie nemokėjo rašyti ir skaityti, nežinojo, net kaip parašyti savo vardą, žinojo tik vardą-gestą. Kurčiųjų mokyklos yra tik didžiuosiuose miestuose, tad, jei šeima varginga, gyvena kaime, leisti mokytis kurčią vaiką toli nuo namų dažnai neturi finansinių galimybių.

Teko Monai Paulai bendrauti su Turkijoje įsikūrusiais sirų pabėgėliais. „Jų gyvenimo sąlygos neįsivaizduojamai blogos: 2 kambaryuose glaudžiasi apie 30 žmonių – 1 kambaryje vyrai, kitame – moterys su vaikais. Tualetas lauke, vaikai vaikšto be batų, maisto gauna retai – Turkijos vyriausybė mažai padeda pabėgėliams. Tad čia, Lietuvoje, kurčiųjų gyvenimo kokybės net nėra ko lyginti“, – komentavo pašnekovė.

Dirba pasaulio kurčiųjų labui

Be pagrindinio darbo LKNUC Gestų kalbos sklaidos ir mokymo skyriuje, kuriame filmuojasi tekstus gestų kalba bei veda LGK kursus, Mona Paula dar turi darbą užsienyje. Verčia naujienas į tarptautinę gestų kalbą Kanados H3 World televizijai. Tai interneto televizija, rengianti pasaulio naujienų apžvalgas vaizdo įrašais tarptautine gestų kalba.

Laidas rengia komanda, pasiskirsčiusi funkcijomis. Vieni surenka ir redaguoja informaciją, kiti – filmuojasi, tretį montuoja. Visų darbas glaudžiai susijęs – negali vėluoti. Todėl Mona Paula kiekvieną antradienį 4 val. ryto, gavusi rašytinį tekstą, jį išsiverčia (tą būtinai turi padaryti tą pačią dieną, nes naujienos greitai sensta), nusifilmuoja ir siunčia montuotojams. Laida rodoma jau kitą dieną.

Iš pradžių, prisimena, buvo tikrai sunku. Teko filmuotis ir persifilmuoti net po 8 val., kol pavykdavo. O dabar su užduotimi susitvarko maždaug per 0,5–2 val. „Svarbiausia, man teko išmokti padaryti darbą iškart, kai anksčiau ilgai atidėliodavau. Iš tikrųjų, delsti negali. Būna, kad esu kelionėje, tada turiu sugalvoti, kur nusifilmuoti, kaip tai padaryti kokybiškai. Informaciją turiu perteikti tiksliai, negaliu pateikti savo nuomonės. Patirtis ir nauda šio darbo neįtikėtina: patobulinau anglų kalbos ir tarptautinių gestų žinias, išmokau greitai dirbti komandoje ir tuo džiaugiuosi“, – vardino privalumus mūsų herojė.

Su Mona Paula kalbantis laikas skriete skrieja – taip yra įdomu. Tačiau sutariame, kad truputis intrigos turėtų likti ir kitiems pokalbiams. Atsisveikiname su heroje linkėdami sėkmingai atremti visus iššūkius ir kuo greičiau tapti pirmąja gestakalbe moterimi šalyje, prieš kurios vardą nurodomas mokslinis laipsnis.

MRF
MEDIJŲ RENGIMŲ FONDAS

būtų plečiamas akiratis ir gilinamos žinios. O studijoms einant į pabaigą rengiamas maždaug 200 puslapių apimties doktorantūros darbas, kuriame turi būti išsamus atlikto tyrimo aprašymas. Analizuotos literatūros taip pat turi būti daug.

Nuolatinio streso sąlygomis

Dažnas atvejis, kai doktorantai studijuodami pavargsta, praranda motyvaciją, nebeturi vidinių jėgų tęsti mokslinę karjerą. Jei taip nutinka, jie gali gauti psichologų konsultacijas tam tikromis temomis – pvz., kaip valdyti stresą.

„Yra konsultacijų, kuriose kalbama apie trumpalaikį patiriamą stresą, bet supratau, kad tai visiškai nepritaikyta kurtiesiems. Jiems stresą kelia visai kiti veiksniai, nei, tarkim, smurtą šeimoje patiriančiam ar perdegimo sindromą jaučiančiam asmeniui.

Kurčiamam stresas kyla kasdien ir tam daro įtaką girdinčiųjų veiksmai. Pvz., parduotuvėje pardavėja, paprašyta pakartoti, susiraukia arba nepatenkinta varto akis – kurčiamam jau kyla stresas. Arba paprasčiai pažįstamo pakartoti – tai tiesiog nutraukia pokalbį: „Ai, tiek to...“ Ir tokios, palyginti, mažos smulkmenos vis kaupiasi ir jų daug“, – pavyzdžiais iliustruoja iššūkį mergina. – Girdintiesiems tą sunku suprasti. Jie neretai stebisi, kodėl kurtieji pratrūksta arba lengvai supyksta.“

Mona jau išmoko su tuo susitvarkyti ir pernelyg nereaguoja į kiekvieną mažmožį, bet pastebi, kad visame pasaulyje smarkiai išaugo psichologinės pagalbos kurtiesiems poreikis.

Disertacijos tema

Kitas atestacijos posėdis laukia lapkričio mėnesį. Iki tol Monai Paulai reikia parašyti mokslinį straipsnį ir jį publikuoti. Jos darbo tema susijusi su įtraukiojo ugdymu, kai mokyklos siekia užtikrinti mokymosi galimybes visiems vaikams, tarp jų ir kurtiesiems.

Tačiau mokymo gestų kalba sąlygų užtikrinimas yra neįgalimas dėl gestų kalbos vertėjų trūkumo, apskritai dėl gestų kalbos aplinkos nepritaikymo ugdymo procese. Tad šiuo metu preliminarai disertacijos tema: „Kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų įtraukiojo ug-

dymo plėtotės projektavimas kalbinėmis, kultūrinėmis ir žmonių su negalia teisių sankirtos sąlygomis“. Disertacijoje bus analizuojama kalbos deprivacijos (atėmimas, atblošimas), gestų kalbos įtraukimo į visų mokyklų darbotvarkę, kurčiojo tapatybei pritaikyto įtraukiojo ugdymo situacija.

Mona aiškina, kad šiandien pastebimas didžiulis atotrūkis tarp teorijos, girdinčių tėvų pozicijos ir kurčių vaikų teisių. Tėvai moko vaiką žodinės kalbos ir ignoruoja vaiko teisę išmokti savo gimtosios – gestų kalbos. Dabar ji apie tai dar tik renka informaciją, vėliau planuoja stažuotes Norvegijos, Kanados kurčiųjų mokyklose, atlikti tyrimus bei juos aprašyti. Tad ir netolimoje ateityje doktorantės laukia nė kiek ne mažiau intensyvaus mokslinio darbo, kaip iki šiol.

Turkijoje, po žemės drebėjimo

Tačiau taip nebūna, kad gyvenime egzistuos vien mokslai. Svarbią vietą herojės gyvenime užima savanorystė. Ji daug savanoriavo praeityje. Ir tai neliko nepastebėta. 2023 m. vasario mėnesį gavo organizacijos „Off the Grid Missions“ kvietimą prisidėti prie pagalbos teikimo kurtiesiems Turkijoje po žemės drebėjimo. Tai – tarptautinė humanitarinės pagalbos organizacija asmenims su klausos negalia stichinių nelaimių ir ekstremalių situacijų atveju.

Skrido tik 5 dienoms, bet teko apgalvoti daug dalykų – moterims Turkijoje nėra saugu būti vienoms. Taip pat reikėjo psichologiškai pasiruošti traumuojančioms vaizdams. Nuvyko ne iš karto po žemės drebėjimo, todėl daugybės žiaurių vaizdų išvengė. Tačiau sutiko kurčiųjų, stovinčių prie savo sugriautų namų, ir vien tai buvo širdį veriančios scenos. Jų komandą sudarė 5 savanoriai. Jie vyko į kaimus, atokesnes vietas, susitikdavo su kurčiaisiais, dalindavo asmenines higienos priemones, maisto vaikams, išorines saulės baterijas, kad žmonės pakrauti savo pakrauti mobiliuosius įrenginius.

„Mačiau vaikų, kurie nebegalėjo naudotis klausos aparatais ar kochleariniais implantais. Vienai mergeitei sutriko KI veikla, ji girdėjo nuolatinį ūžesį galvoje, tačiau suaugu-

Gestotyros centras veria naują galimybių langą

Kalbino Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

VIKO Gestotyros centras (GC) veiklą pradėjo prieš beveik dvejus metus. Įstaigai nuo pat pradžių yra keliami ambicingi tikslai: aiškina-
mojo LGK žodyno pildymas bei LGK norminimas. Tačiau pasikalbėti
su Mantrimu DANIELIUMI, kaip pirmuoju GC vadovu, nespėjome.
LGK kalbotyrininkas palieka vadovo postą ir nuo šiol centre turės
kitą misiją. Spalį, planuojama, centro vadovės pareigas pradės eiti
Anželika TERESĖ, jaunoji mokslininkė, LGK literatūrologė, vertėja.
Šiandien buvęs ir būsimoji vadovai yra „Akiračio“ pašnekovai.

2023 m. sausio 27 d. Vilniaus kolegija infor-
mavo apie įvykusį suinteresuotų LGK tyrinėjimų,
norminimo ir programų rengimu įstaigų ats-
tovų susitikimą ir apie tai, kad buvo aptarta
naujai įsteigto Gestotyros centro vizija. Be kita-
ko, buvo rašoma: „Susitikimo metu aptartas
lietuvių gestų kalbos norminimo poreikis. Tai
labai svarbu, siekiant užtikrinti kuo profesio-
nalesnį gestų kalbos vertimo atlikimą. Taip pat
kalbėta apie gestų kalbos mokymų programos
parengimą, kurią yra numačiusi rengti VIKO.
Tokia programa sudarytų sąlygas visiems no-
rintiems išmokyti gestų kalbą. Aptartas Euro-
pos kalbų metmenų pritaikymas gestų kalbai
ir testų, skirtų nustatyti gestų kalbos lygį (A.1 ir
A.2), parengimas. Tokie testai leis įvertinti ges-
tų kalbos žinių lygį. Susitikimo metu diskutuo-
ta ir dėl būsimų lietuvių gestų kalbos tyrimų.“

**Gerb. Mantrimai, neužsibuvote vadovo par-
eigose, todėl norėtume paklausti: kokios
aplinkybės lėmė sprendimą išeiti ir ar sieja-
te savo ateitį su Gestotyros centru?**

Matau, kad vis daugiau mano laiko ir ener-
gijos reikia šeimos verslui, tad jų nebeužtenka
Gestotyros centro vadovo pareigoms tinkamai
atlikti. Juolab kad yra žmogus, kuris, neabe-
joju, gali puikiai mane pakeisti, turi daugiau
energijos ir ambicijų. Aš bent jau kol kas netu-
rėsiu jokių pareigų, bet, kiek galėsiu, padėsiu
savo kompetencijomis rengti naują gestų kal-
bos žodyną.

**Straipsnio pradžioje skaitytojams pristatėme
misiją ir viziją, kurią GC skyrė steigėjas. Į ką
tai per šį laiką išsirutuliojo praktikoje? Kaip
sekėsi siekti numatytų tikslų? Ar pildosi Jūsų
komanda naujais darbuotojais? Ar jaučiate
savo darbe atgalinį ryšį su kurčiųjų bendruo-
mene, jos suinteresuotumą centro darbo**

**rezultatais? Ir su kokiais iššūkiais per šį laiką
teko dorotis?**

Dėl LGK norminimo. Jūsų minėto susitikimo
metu buvo išsakytas poreikis turėti kompe-
tentingą instituciją, į kurią būtų galima kreip-
tis gestų kalbos vartojimo klausimais, ypač
vertėjams, susiduriantiems su naujų terminų
poreikiu.

Tam tikslui buvo sudaryta vadinamoji LGK
norminimo grupė, kurios tikslas yra aptarti
galimus gestus įvairiems terminams, kuriems
dar nėra nusistovėjusių atitikmenų. Grupę su-
daro LGKVC padalinių kurtieji vertėjai, taip pat
gestakalbiai atstovai iš LKNUC, LKD, LGKVC
Metodinio skyriaus ir Vilniaus kolegijos. Iš viso
grupėje yra apie 15 žmonių, tačiau realiai daly-
vauti susitikimuose pastaruoju metu galėdavo
vis mažiau, kartais prisijungdavo tik 3 dalyviai,
tad laikinai pristabdėme grupės veiklą.

Pavasariį siuntėme laiškus LGKVC padalinių
vadovams prašydami skirti po vieną atstovą
ir įpareigoti juos, o kartu sudaryti sąlygas, da-
lyvauti grupės susitikimuose. Tačiau gavome
tik dviejų padalinių teigiamus atsakymus, o
visi kiti mūsų prašymą ignoravo, vadinas, ne
taip ir svarbi šios grupės veikla.

Kol kas negaliu pasakyti, kokia norminimo
grupės ateitis. Galbūt problema ta, kad dar-
bas grupėje neapmokamas. Tikėjomės, kad
patvirtinus Lietuvių gestų kalbos įstatymą, bus
skirtas finansavimas norminimo darbams ir
bus galima sudaryti oficialią LGK norminimo
komisiją, bet dėl šio įstatymo ateities nieko ne-
žinau, kažkaip viskas nutilo. Gaila.

Dėl LGK mokymo programos. Iš pradžių
planuota, kad šią programą rengs Vilniaus ko-
legija, tačiau tam nebuvo finansavimo, kaip ir
žodyno modernizavimo darbams. Prieš porą
metų susitikome su ŠMSM atstovais dėl gali-
mo šių darbų finansavimo ir gavome pažadą

Anželika Teresė.

Mantrimas Danielius.

ieškoti galimybių. Ir šiemet Gestotyros cen-
tras buvo įtrauktas į ES struktūrinių fondų
finansuojamo kvietimo „Įtraukiojo ugdymo
sąlygų gerinimas“ dalyvių sąrašą.

Tačiau buvo nuspręsta, kad didesnis priori-
tetas tiek Vilniaus kolegijai, tiek bendruome-
nei šiuo metu yra internetinis gestų kalbos
žodynas *lgkz.lt*, kuris yra techniškai pasenęs ir
greitai gali apskritai nustoti veikti. Jį būtina iš
esmės modernizuoti ir parengti specialistus,
kurie galėtų tinkamai tvarkyti ir pildyti žody-
no duomenis. Tad Vilniaus kolegija artimiausiu
metu turėtų pradėti Europos Sąjungos
finansuojamą projektą „Gestų kalbos specia-
listų kompetencijų tobulinimas“, kurio metu
bus sukurtas naujas, kur kas modernesnis ir
patogesnis vartotojui LGK žodynas, apmokyti
5 gestų kalbos specialistai, per dvejus metus
perkelti visi duomenys iš senojo žodyno, tai-
somi gestų aprašai ir atliekami kiti darbai.

Tačiau nebus pamirštas ir LGK mokymo
bei vertinimo medžiagos rengimas pagal
Bendruosius Europos kalbų metmenis lygius.
Finansavimą šiemis darbams pagal tą patį
ES struktūrinių fondų kvietimą turėtų gauti
LKNUC, kuris, bendradarbiaudamas su Vil-
niaus kolegija, parengs A1 ir A2 lygio mokymo
ir vertinimo priemones Moodle platformoje,
skirtas tiek visiškai savarankiškam LGK moky-
mui, tiek kontaktiniam mokymui. Tai bus tik-
rai nemažas iššūkis, tačiau labai tikiuosi, kad
šios priemonės lems didelį proveržį LGK mo-
kymo ir ypač savarankiško mokymosi srityje,
ir taps formalaus LGK mokėjimo lygių nusta-

Mokslinių potencialu neprilygstama GC komanda: G. Diržiūtė, N. Pivorienė, M. Danielius, A. Teresė, I. Pečiulytė-Silaeva.

„Erasmus+“ dėstytojų mobilumo vizitas Čekijoje: vyko ir GC specialistai.

tymo bei sertifikavimo sistemos pradžia.

Taigi, artimiausius dvejus metus numatomi šie grandioziniai darbai, kurie, beveik neabejoju, bus tęsiami ir ateityje. Kartu, manau, Gestotyros centre bus pradėti ir aktualūs tyrimai, kadangi jau bus surinkta, kompetencijų bei patirties įgijusi tyrėjų komanda, kuriai išlaikyti reikės ieškoti naujų finansavimo šaltinių. Bet čia jau iššūkis naujajai centro vadovei.

Gerb. Anželika, kurčiųjų bendruomenės branduoliui Jūsų pristatyti, žinoma, nereikia. Tačiau mūsų skaitytojų auditoriją sudaro daug daugiau tikslinių grupių, taip pat ir skaitytojai už sistemos ribų. Tad vis dėlto prašytume keletą sakinių apie Jūsų profesines kvalifikacijas ir kompetencijas.

Profesiniame kelyje esu gestotyrininkė, LGK literatūrologė, LGK vertėja, lektorė. Analizuoju gestų kalbų meninius tekstus, mano dėmesys nukreiptas į LGK literatūrą, meninės raiškos priemones, mokslinius tyrimus, mokslinių žinių įgalinimą praktikoje.

Nedrašu, gal ir nelabai etiška dar tik būsimą vadovę klausti apie centro viziją, bet vis dėlto...

Iš tikrųjų, mane pažįstantys geriau žino, kad man artima kalbėti apie jau nuveiktus darbus. Tad ne daugžodžiausiu. Gestotyros centro veiklą kryptį sufleruoja ir pats pavadinimas – gestotyra, moksliniai tyrimai, jų praktinis pritaikymas skirtingose srityse. Taikomieji tyrimai, taikomoji gestotyra – tai ir centro kryptis, ir bendruomenės poreikis. Tai ir man buvo labai svarbu,

įdomu ir aktualu nuo pat bakalauro studijų laikų.

Man didelė garbė, kad galiu tęsti šiuos pradėtus darbus, kad esu pakviesta dirbti šioje komandoje – esančioje ir besiburiančioje. Gestotyros centras, mano akimis, itin svarbi institucija, nes čia ir yra mokslinių tyrimų, mokslinių klausimų, problemų formulavimo ir sprendimų ieškojimo namai – to Lietuvoje itin trūksta.

Nors dar darbai nepradėti, jau yra suplanuoti susitikimai su skirtingomis LGK suinteresuotomis institucijomis: Lietuvos kurčiųjų draugija – artimiausiu metu intensyviai bendradarbiausime LGK įstatymo rengimo klausimais, Vilniaus kurčiųjų centru, LGK metodiniu skyriumi, Vertėjų centru. Esu tikra, kad apsijungę ir glaudžiai bendradarbiaudami, palaikydami vieni kitus, dalindamiesi savo patirtimis, įžvalgomis, sunkumais, su kuriais susiduriame darbe, gerąją praktiką ir kompetencijomis, būsim dar vienu žingsniu arčiau visos bendruomenės bendro tikslo.

LGK kalbotyros ir literatūrologijos srityje besispecializuojantys pirmiečiai – M. Danielius ir A. Teresė apjungė jėgas ir vizijas. Kaip artėjote prie tokio sprendimo? Kaip įsivaizduojate savo darbą tarpusavyje – du stiprūs savo srities lyderiai, asmenybės? Kokių naudų gali iš tokios sąjungos tikėtis LGK vartotojai, kurčiųjų sistema? Tik prašome nesikuklinti!

M. D. Gerai, nesikuklinsime. (Šypsosi.) Kai tiek mažai žmonių turime, jėgas ir vizijas nori nenori teks apjungti. Dabar į ateitį žiūrime op-

timistiškai. Anželika labai motyvuota, ambicinga, energinga ir atsidavusi gestų kalbai jauna mokslininkė, o aš turiu šios tokios (na, vis dėlto kuklinuosiu) per daug metų sukauptos patirties ir supratimo. O kaip seksis dirbti kartu – laikas parodys.

Šiaip ar taip, komandą sudarysime ne mes dviese, joje turėsime ir tikrai stiprių gestakalbių: ilgametę dėstytoją ir įvairių projektų dalyvę Nijolę Pivorienę, kalbotyros magistro diplomą turinčią leivą Pečiulytę-Silaevą, greitai tokį patį diplomą turėsiančią Gedvilę Diržiūtę ir dar keletą netrukus prisijungsiančių naujų žmonių.

A. T. Mantrimas Danielius – mano dėstytojas, bakalauro darbo vadovas. Mano gestotyros kelio pradžia siejasi būtent su juo. Kai dar studijų metu kalbėjau apie bendruomenę, ją ir mane dominančias kalbines problemas – tuo metu daug dirbau, bendravau su kurčiaisiais menininkais ir siekiau sukurti meno terminų žodyną. Mantrimas matė, kad tai gestotyros klausimas ir nukreipė jos link. Nuo tada ėmiau kaupti skirtingus įrankius ir žinias.

Visus metus po vertimo studijų palaikiau su Mantrimu ryšį – kreipdavaisi mokslo, studijų, tyrimų, net konkrečių tyrimų atvejų klausimais. O šitaip jėgas apjungti pakvietė pats Mantrimas. Žiūriu į tai su dideliu dėkingumu. Jau dabar kalbame, kad apjungus mūsų panašumus ir skirtumus, gali būti geras aljansas.

Dar prieš mano darbo pradžią centre analizavome žodyno atvejus, diskutavome ir atradome ir vis atrandame daugiau mums abiem naujų pastebėjimų! Dirbti lingvistų komandoje yra didelė dovana! Manau, kad posakis „dvi galvos geriau nei viena“ puikiai tinka ir čia, o galvų komandoje bus, kaip sako ir Mantrimas, nemažai.

Komandą sudarys daug patirties, kompetencijų, į skirtingus mokslo klausimus linkusių gestakalbių. Bendruomenei, LGK vartotojams naudų bus bendradarbiaujant, kaip jau minėjau, ir visoms institucijoms tarpusavyje, ir visas stipriąsias puses apjungus pačioje komandoje.

Į tyrimus žiūriu per praktinę pusę, tad dirbsime, kad konkrečios naudos būtų apčiuopiamos. Pirmas darbas – žodynas. Jis – įrankis ruošiant vertėjus, jau dirbantiems vertėjams, kurtiesiems, LGK besimokantiems girdintiesiems, LGK besidomintiems užsieniečiams. Centre formuluosime įvairių situacijų, susijusių su LGK, klausimus ir mokslo įrankiais ieškosime atsakymų. Dėmesys bus skiriamas ir Lietuvos kurčiųjų paveldo puoselėjimui, ir mokslo žinių populiarinimui. Palinkėkite mums sėkmės!

Redakcija dėkoja už pokalbį ir kuo nuoširdžiausiai pildo prašymą: sėkmės ir finansinio stabilumo Gestotyros centrui, neišsenkančios energijos, idėjų ir motyvacijos jo darbuotojams.

MRF MEDIJŲ REKAMINGO FONDAS

P. Ramūnas mielai įsitraukdavo į centre vykčius mokymus.

Į priėmimą Prezidentūroje.

Skyrių vedėjų pasitarimuose išgeneruota ne viena idėja.

R. Maciulevičius: „Išeinu didžiuodamasis savo kolektyvu“

Laima LAPĖNIENĖ

„Manau, kad nuėjome reikšmingą kelią ir džiaugiuosi rezultatais: kolektyvo profesionalumu, susiklausymu, kompetencija“, – tokiais žodžiais po daugiau kaip 19 metų darbo su savo LGKVC Šiaulių teritorinio skyriaus kolektyvu atsisveikino vedėjas **Ramūnas MACIULEVIČIUS**.

Iš pradžių – kampininkai

Pagal specialybę R. Maciulevičius – inžinierius-chemikas, daug metų vadovavęs įvairioms stambioms įmonėms, ejęs atsakingas pareigas tuometėje Šiaulių apskrities administracijoje. Tačiau prisipažįsta, kad galų gale pabodo „sausas“, su dokumentais susijęs darbas ir panorio nerti į visai nepažįstamą sritį. Ilgėjosi savarankiškos, bent iš dalies autonominės veiklos, įgyvendinti savo, o ne svetimas idėjas.

Į nežinomą, su kurčiųjų bendruomene susijusią žemę atėjusiam vadovui nuo pat pradžių teko atremti nemenkus iššūkius: ir kurtieji buvo nepažįstami žmonės, ir darbo pobūdis specifinis. Tačiau Šiauliuose centras kūrėsi paskiausiai. Vilnius, Kaunas jau buvo pažengę, tad patirties takelis, kuriuo būtų galima žengti, buvo mažumėlę pramintas. „Visų centrų vadovai susibūrėme į bendraminčių kolektyvą ir tai tapo mūsų stiprybe. Tarėmės įsirengdami patalpas, plėsdami veiklą, stiprindami specialistų kompetencijas“, – prisiminė pašnekovas ir tikino: – Buvusius vertėjų centrus kūrė tikri savo darbo entuziastai.“

2004 m. centras, nors buvo planuota, negavo 25 tūkst. litų įsikūrimui. Teko tenkintis vos keeliais apleistais kabinetais Vaikų globos namuose, kurių remontuoti nebuvo už ką. Už 3 tūkst. litų, kuriuos skyrė Lietuvos kurčiųjų draugija, susitvarkė tik apgailėtinos būklės tualetus. Pašnekovas atlaidžiai šypsosi prisiminęs, kaip Vaikų globos namuose besilankančius svečius jų vadovybė atvesdavo į centro sutvarkytus WC. Naujakuriai dažnai sulaukdavo ir šio pastato gyventojų. Vaikams buvo smalsu, ką veikia už sienos įsikūrę nuomininkai.

Bet kolektyvas susiveržė diržus ir sugebėjo

patalpas šiek tiek išplėsti, atsitverti nuo mažųjų gyventojų. Baldus kabinetams susirankiojo iš muitinės sandėlių, o pirmuosius tris dėvėtus kompiuterius gavo iš apskrities administracijos.

Ilgai laukus – į šiuolaikiškas patalpas

„2008 metais SADM pranešė, kad gautos lėšos centro technologiniam ir materialiniam modernizavimui. Tačiau rengiamas projektas nuolat strigo ir jo derinimas užtruko iki 2012 m.“, – stebisi iki šiol biurokratų tempais pašnekovas.

Vis dėlto net ir tokiais sąlygomis centras plėtėsi: perėmė nenaudojamas skalbyklos administracijos patalpas, vėliau – ir miesto savivaldybės garažus. Šis sunkus etapas iš užmaršties vėl iškilo, kai tvarkydamas stalčius aptiko pastato statybos projekto dokumentus. Tiksliau net du projekto variantus.

Prisiminęs visus projekto derinimo darbus, konsultacijas su projektuotojais, ministerijos atstovais, statybos darbus vykdžiusia agentūra, jai vadovavusia Vaida Lisauskiene, p. Ramūnas darė išvadą, kad 2014–2015 m. įgyvendintas projektas, pademonstruota kantrybė ir atkaklumas verti pasididžiavimo. „Dabar turime geriausias patalpas Šiauliuose su taip reikalinga vaizdo studija ir moderniais įrengtais kabinetais“, – komentavo pašnekovas.

Didžiausia užgyventa vertybė

Tačiau didžiausia užgyventa vertybė vedėjas įvardino savo darbuotojus, jų stiprią ir šviesią dvasią. Jei, anot pašnekovo, 2005 m. centre dirbo tik savamokslės vertėjos, tai dabar – visos yra baigusios studijas Vilniaus kolegijoje ir įgijusios profesinę kvalifikaciją.

P. Ramūnas ypač džiaugėsi naujai įsteig-

Ramūnas Maciulevičius meno galerijoje „Mozaika“.

ta vertėjo konsultanto pareigybę ir puikiai šį darbą atliekančią kurčiąją Aukse Šiaudkulienę. Darbuotoja ir pirmoji šalyje tapo vertėja konsultante, ir pirmoji iš kurčiųjų įgijo vyresniosios vertėjos kategoriją. „Mūsų kolektyvas kolege labai didžiuojasi. Tai puiki specialistė ir šiltas, malonus žmogus. Turiu pagrindo teigti, kad ji – geriausia Lietuvoje“, – gyrė darbuotoją vadovas.

Kūrybiškoji asmenybės pusė

O ką p. Ramūnas veiks, kai rytais į darbą nebežadins telefonas? Tikrai nenuobodžiaus. R. Maciulevičius visą gyvenimą puoselėja daugybę pomėgių. Ne tik dievina klasikinę muziką, bet ir pats puikiai groja pianinu ir fortepijonu. Jo namų bibliotekoje – apie 2500 knygų. Ir jis nesustodamas gali vardinti klasikų, kurių kūryba žavisi, ir šiuolaikinius rašytojus, kurių kūrinius su tokio pat malonumu skaito. Be kita ko, p. Ramūno kolekciijoje – ir 500 meno albumų. Mūsų herojus ne tik klasicizmo, renesanso epochos tapytojų, bet ir impresionistų kūrybos gerbėjas.

Dar viena mūsų pašnekovo aistra – kelionės ir kalnai. Jaunystėje praktikavęs alpinizmą, kopęs į Kaukazo bei Karpatų kalnus, dabar p. Ramūnas save vadina „tik“ kalnų turistu, bet džiaugiasi, kad šį jo pomėgį perėmė sūnus Balys.

Tęsiant meno temą, dera pasakyti, kad R. Maciulevičiaus iniciatyva centre atidaryta ir veikia meno galerija „Mozaika“. Neslepia, kad jo pastangomis buvo įsigyta tautodailininko, medžio drožėjo Vaclovo Onaičio darbų. Galerijos kuratore tapo vizualiajam menui neabejinga ŠTS vertėja Edita Vilké. P. Ramūnas sakė, jog galerijos idėja buvo, kad ją perims kurčiųjų centras, kad ji sulauks finansinio palaikymo, augs bei bus puoselėjama. Deja, ne visiems sumanymams lemta išsipildyti.

Abipusiai padėkos žodžiai

Pokalbiui baigiantis tradiciškai išsakyti linkėjimai ir padėkos. Pats herojus savo kolektyvui linkėjo ir toliau išlaikyti kolektyvinę dvasią.

Už draugystę ir supratimą sakė norįs padėkoti nuostabiems kolegoms: Ramunei Leonavičienei, Nijolei Kaubrienei, Sandrai Kemeraitienei, Danguolei Dragūnienei, Dainiui Jakučiui.

O kolegės – buvusi Klaipėdos TS vedėja N. Kaubrienė ir Panevėžio TS vedėja S. Kemeraitenė dėkojo p. Ramūnui už kolegiską konsultaciją techniniais statybų klausimais, už draugystę, supratimą iš pusės žodžio, už palaikymą, kai to labai reikėjo. Džiaugėsi, kad draugėn juos suvedė ne tik dalykiniai reikalai, bet ir bendri pomėgiai.

„Mūsų santykiai jau seniai yra peraugę į nuoširdžią draugystę, bendraujame šeimomis“, – atskleidė p. Sandra ir sakė, kad Ramūną pažino kaip šiltą, jautrų, protingą ir la-

bai išsilavinusį žmogų. P. Nijolė papildė, kad su p. Ramūnu ją susiejo pomėgis keliauti ir sodininkystė. Moterys paliekančiam pareigą kolegai įdėjo visą glėbį linkėjimų, tarp jų pirmiausiai – sveikatos, o jau tada – širdžiai malonios veiklos.

LGKVC direktorė R. Leonavičienė kolektyvo vardu padėkojo R. Maciulevičiui už ištikimybę ir atsидavimą darbui. „Galime didžiulis tokiomis profesionaliais ilgamečiais darbuotojais kaip Ramūnas, kuris augino ir vedė Šiaulių TS gestų kalbos vertėjų komandą, buvo aktyvus Šiaulių miesto kurčiųjų bendruomenės narys, palaikė ryšį ir populiarino vietos menininkus, buvo puikus bendradarbiavimo pavyzdys“, – sakė direktorė.

MRF
MEDŽIŲ
RĖMIMO
FONDAS

„Tyliosios pasakos“ magija

„Akiračio“ inf.

Po metų pertraukos vaikus su klausos negalia draugėn vėl suvadino „Tylioji pasaka“.

Savanorių komanda. Liepos 23–27 dienomis Raseinių rajone, Pakalnės sodyboje 5 kurtieji savanoriai: Viktorija Michailova, Arnas Dambrauskas, Ieva Kontenytė, Justas Kontenis ir Rokas Danila – 26 stovyklautojams (10–17 m.) kūrė nepamirštamą edukacinį ir kultūrinį nuotykį. Koordinuoti stovyklos darbą vyresnysis projekto partneris LKD delegavo viceprezidentą Paulių Jurjoną.

Stovyklos vadovė. Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacijos prezidentė V. Michailovai vadovauti stovyklai, kaip pati sakė, nebuvo visiškai nauja patirtis, kartą ji jau tai darė. Tačiau tikino, kad mokytis ir šįkart buvo ko, juk be iššūkių nė viena stovykla neapsieina.

Naujovė. Partnerių LKD ir LKJA organizuotoje stovykloje šiemet, be tradicinių šviečiamųjų, lavinamųjų ir sportinių veiklų, stovyklautojų laukė civilinės gynybos pamokos. Darbotvarkės pasikeitimai, suprantama, padiktavo besikeičiantis geopolitinis Europos žemėlapis. Pirmąkart iš dalies stovyklą finansavo Krašto apsaugos ministerija.

Edukacijos. Organizatorių kvietimu, „Tyliojoje pasakoje“ apsilankė buvęs LKD presiden-

tas ir valdybos narys Vytautas Pivoras. Prisiekęs keliautojas dalinosi įspūdžiais iš kelionių po Portugaliją, Aziją ir Australiją, davė vertingų patarimų, kaip tinkamai pasiruošti žygiui.

Kitas svečias – A. Janušonis, asociacijos „Karo palikimo grėsmės prevencija“ vadovas, atskleidė išminuotojo darbo subtilybes, aiškino, ką daryti, kaip elgtis radus įtartinų daiktų. Taip pat kiekvienam vaikui leido išbandyti metalo detektoriaus veikimą.

Paskaita „Išgyvenimo ekstremaliose situacijose pradžiamokslis“ (lektoriai – KAM atstovai A. Kulikauskis ir R. Trimakas) tapo įžanga į pasirėngimą neplanuotoms situacijoms. LKD psichologė Donata Lukošienė stiprino įgūdžius, kaip psichologiškai įveikti baimę ir nerimą įtemptose situacijose.

Pramogos. Kasdien, po rytmetinės rutinos – mankštos, kambarių tvarkymo ir pusryčių – „Tyliosios pasakos“ dalyvių laukė kupina smagių užsiėmimų ir nepamirštamų potyrių diena. Nuo orientavimosi varžybų, atminties lavinimo užduočių iki viktorinų, loterijų ir daugybės žaidimų. Užteko laiko net trumpo metro filmukams sukurti.

Sportas. Liepos 26-oji stovykloje buvo paskelbta „Olimpine diena“. Vaikai varžėsi estafetėse, apriboto matomumo futbolo varžybose, žaidė „Tiltą“, panašiai kaip interneto TV seriale „Kalmaro žaidimas“ („Squid game“).

Mums šypsosi Violetinė komanda.

Kurčiųjų draugija ir kurčias jaunimas surengė stovyklą kurtiems vaikams. Buvo daug mokymų, pramogų ir varžybų.

Prezidentės padėka. Po apsilankymo „Tyliojoje pasakoje“ LKD prezidentė Vaida Lukošienė „Akiračiui“ sakė: „Vaikai su klausos negalia ne tik turėjo galimybę gerai praleisti laiką, bet ir mokytis, augti ir megzti naujas draugystes. Išvykstančių namo stovyklautojų akyse mačiau besikaupiančias ašaras. Aki-vaizdu, kad čia jiems labai patiko. Vadinas, „Tylioji pasaka“ savo misiją atliko. Už tai ir dėkoju Draugijos projekto partnerės LKJA savanorių komandai.“

„Tylioji pasaka“: lauko pramogos, mankštos, sueigos ir draugiška atmosfera.

Vėl nulijo medalių lietus

Česlovas KAVARZA

Kone iš kiekvienų tarptautinių varžybų lietuviai sportininkai su klaušos negalia parvežė medalių. Ne tuščiomis grįžo orientacininkai, krepšininkai, lengvaatlečiai, tinklininkės. Ar dosnesnę vasarą būtų galima įsivaizduoti?!

Neįkliuvo į Latvijos trasų spąstus

Pirmieji trofėjus iš Europos kurčiųjų orientavimosi sporto čempionato, vykusio kaimyninėje Latvijoje, į gimtą šalį parvežė orientacininkai.

„Čempionatu galiu džiaugtis dvigubai: gerai pasirodėme komandinėse ir asmeninėse rungtyse, – šypsenos neslėpė mūsų šalies rinktinės vyriausiasis treneris Laimis Drazdauskas. – Visi rinktinės nariai pasirodė gerai. Ilgojo sprinto rungtyje tikėjau Gedvile Diržiute, kad parodys tai, ką demonstravo rengdamasi čempionatui. Ir ji pateisino viltis.“

Latvijoje nereikėjo ilgai laukti medalių. Antroją dieną Lietuvos ketvertukas – G. Diržiūtė, Adrija Atgalainė, Rokas Koveckis ir Mikalojus Makutėnas po permainingos kovos iškovojo vicečempionų titulą komandinėje estafetinių rungtyje. Nuo pirmojo etapo tvirtai pirmavo ir lengvai auksą laimėjo Ukrainos komanda. Lietuvos ekipa nuo čempionų atsiliko 3 min. 3 sek. Bronzą iškovojo čekai mūsiškiams pralaimėjo daugiau nei 10 min.

Kodėl „po permainingos kovos“, jei prizininkus skyrė tokie dideli laiko tarpai? Atsakymas paprastas: net trys rinktinės iš septynių suklupo – buvo diskvalifikuotos. Mat jų nariai viename iš etapų praleido kontrolinius punktus. Tarp suklydusiųjų buvo ir pagrindiniai lietuvių varžovai dėl prizinių vietų – švedai ir suomiai. Ypač apmaudu švedams, buvusiems antroje pozicijoje. Šios šalies orientacininkas tiesiog prabėgo pro pat kontrolinį punktą, kuris jam buvo priešpaskutinis prieš tarpinį finišą.

„Orientavimosi sportas yra toks, jog negali žinoti, kokie spąstai laukia trasoje, – po šios rungties pastebėjo L. Drazdauskas. – Apskritai džiaugiuosi mūsų komanda, pasirodžiusia pa-

gal galimybes ir sėkmingai baigusią estafetę.“

Čempionatas finišavo sunkiausia rungtimi. Rygos mieste vyko ilgosios distancijos asmeninės varžybos. Lietuvos orientacininkai gražiu akcentu – G. Diržiūtės iškovotu bronzos medaliu – atsisveikino su varžybomis. Mūsų moterų lyderė ketvirtoje vietoje likusią ukrainietę Hanną Fedosejevą aplenkė vos 2 sek.

Kartu vykusiose atvirosiose pasaulio kurčiųjų senjorų orientavimosi sporto taurės varžybose šaučiai kovojo du Lietuvos pasiuntiniai. Tomas Kuzminskis iš Latvijos grįžo su 2 aukso medaliais, Arūnas Kubaitis – su 3 sidabro.

Viršyti LKSK vadovo lūkesčiai

Dvi malonios žinios atskriejo iš tame pačiame Ispanijos mieste – Malagoje vykusių 13-ojo vyrų ir 9-ojo moterų Europos krepšinio čempionatų.

„Vykome į Ispaniją tikėdamiesi parvežti vieną medalį, o parvežėme du. Moterų rinktinės užimta trečioji vieta Europos moterų čempionate buvo labai laukta, nes pastaraisiais metais mūsų krepšininkėms nesisekdavo. Ir lietuvis įrodė, kad tai buvo laikinos nesėkmės“, – didžiavosi oranžinio kamuolio meistrų pasiekimu LKSK prezidentas Edvinas Kriūnas.

„Vyrai iškovojo sidabrą, kurio Senojo žemyno pirmenybėse seniai nebuvo laimėję. Nors lietuvius finale pranoko ukrainiečiai, bet neturiu priekaištų Lietuvos vyrams – jie atidavė visas jėgas finale. Ir apskritai pasiekė viską, ko tikėjomės“, – gerų žodžių abiejų komandų žaidėjams negailėjo LKSK vadovas.

Į finalą pateko po 12 metų

Vyrai Senojo žemyno vicečempionų titulą iškovojo po daugiau nei 10 metų pertraukos.

Žengti lemiamą žingsnį ant auksinės pakopos lietuviams sutrukdė galingi ukrainiečiai, finalinėje kovoje įveikę mūsų rinktinę 79:52.

„Pralaimėjome varžovams fizine ištverme, ukrainiečiai laimėjo kovą dėl atšokusių kamuolių. Nepaisant nesėkmės prieš tikrai galingą varžovą, Lietuvos krepšininkai čempionate šaučiai kovojo, stengėsi ir pelnė medalius, kuriuos mes Europos pirmenybėse seniai buvome turėję. Tai didelis visos rinktinės, kurią sudarė krepšininkai, treneriai, kineziterapeutai, personalo atstovai, sėkmė. Mes iš Ispanijos grįžome įvykdę visus planus ir geros nuotaikos“, – sakė Lietuvos komandos strategas R. Rakutis.

Pastarąjį kartą lietuviai Europos pirmenybėse triumfavo 2008 m. Bamberge (Vokietija), o pirmą sykį – 1992-aisiais Tel Avive (Izraelis). Lietuvos rinktinė pergalių turi lyg ir nemažai, bet Europos čempionato finale žaidė senokai – prieš 12 metų.

Svarbu – mūsų vyrai iškovojo vieną iš penkių kelialapių į vasaros deflimpinės žaidynes, vykstančias kitais metais Japonijoje.

Veteranės ranka nesudrebėjo

Moterys iš Ispanijos parvežė bronzą, kurią mažajame finale tiesiog išplėšė iš favoritėmis laikytų turkių – 67:65.

Pergalingus taškus likus 10 sek. iki varžybų pabaigos pelnė Agnė Valkiūnienė. Rinktinės ilgametė žaidėja drąsiai atakavo iš vidutinės distancijos. Įdomu, kad tai buvo vienintelis A. Valkiūnienės metimas per rungtynes. Aikštelėje ji pasirodė vos prieš porą minučių, kai dėl penkių pražangų komandai niekuo padėti nebegalėjo net penkios rinktinės krepšininkės.

„Tai mano gyvenimo metimas, svarbiausias per visą sportinę karjerą!“ – džiaugėsi vėliau į viršų mėtoma A. Valkiūnienė.

Turkės išsigelbėjimui turėjo 10 sek. Jų žaidėjas atakavo iš tritaškio zonos, bet netaikliai, o antram šansui laiko nebebuvo likę.

„Viena mano svajonių išsipildė – laimėjome medalius, – po rungtynių geros nuotaikos

Orientacininkai – vicečempionai (E. Č.).
DEAF MA...S ORIENTEERING W...
AS ORIENT...S ČEM...NĀTS SPRINTĀ L...

Bronzinis krepšininkų spindesys.

Diskininkas M. Paurys – pasaulio čempionas.

Rutulys: V. Ivaškevičius (2 v.), M. Jurkša (3), Š. Zdanavičius (5).

Pasaulio čempionato bronzos, tinklinis: I. Milkintaitė ir B. Aleknavičiūtė.

neslėpė A. Vaicekauskas. – Rungtynės buvo įdomios su pamokančia pabaiga. Turėdamos didelę persvarą, mūsų krepšininkės nežinia kur skubėjo. Laimė, viskas baigėsi laimingai.“

Nors 2021 metų Senojo žemyno čempionate lietuvės taip pat iškovojo bronzos medalius, tačiau rinktinėi tasyk dar vadovavo Lina Dambrauskaitė. Ją pakeitusio A. Vaicekausko komandai nei deflimpinės žaidynės Brazilijoje 2022-aisiais, nei pasaulio pirmenybės Graikijoje 2023-aisiais nepavyko tapti prizininke. Tad suprantama, kodėl taip džiaugėsi, kalbėjęs apie ilgesį medaliams, strategas.

Iš Taivano – medalių puokštė

O tolimajame Taivane vyko pasaulio kurčiųjų lengvosios atletikos čempionato medalių dalybos. Smagu, kad į jas įsiterpė mažos šalies – Lietuvos atstovai. Mūsų vyrai iškovojo po vieną aukso, sidabro ir bronzos medalį.

„Tyliai sau ir planavome parvežti tris medalius. Malonu, kad pateisinome savo ir sporto bendruomenės viltis“, – kurčiųjų atletų pasirodymu pasidžiaugė E. Kriūnas.

Pasaulio čempionato vyrų medalių skaičiuotėje Lietuva užėmė aukštą ketvirtą vietą tarp 29 valstybių. Daugiau už lietuvius trofėjų iškovojo amerikiečiai, japonai ir lenkai.

Pirmasis medalį, aukso, pelnė disko metikas Mažvydas Paurys. Iš Rokiškio kilęs, Vilniuje gyvenantis lengvaatletis geriausias – paskutiniu – bandymu nusviedė diską 52 m 4 cm. Sidabrą tarp 11 dalyvių iškovojo amerikietis Jacobas Wesley Hockmanas nuo lietuvio atsiliko kone 8 metrais – 44 m 17 cm.

M. Paurys pratęsė įspūdingą karjeros žygį. 2022-aisiais jis tapo vasaros deflimpinių žaidynių, vykusių Brazilijoje, vicečempionu. Praėjusiais metais neturėjo sau lygių Europos

pirmenybėse, surengtose Lenkijoje.

Lietuviui triumfavo, neapsakomas džiaugsmas tvyrojo nedidelėje Lietuvos stovykloje, įsikūrusioje Taipėjiaus stadiono tribūnoje. „Prisipažįstu, kad tikėjauši Mažvydo medalio. Tiesa, apie auksinį spindesį tegalėjome tyliai svajoti. Pirmoji vieta pranoko visus mūsų lūkesčius“, – džiaugsmą sunkiai tvardė LKSK vadovas.

M. Paurys savo pergalę ir medalį skyrė netikėtai šį pasaulį palikusiam savo treneriui Sigitui Liepinaičiui.

Po trijų dienų vykusiose rutulio stūmimo rungties varžybose vėl virš Lietuvos stovyklos nulijo medaliais. Vytenis Ivaškevičius, geriausiu bandymu nustūmęs rutulį 16 m 49 cm, pasidabino sidabro medaliu, Mindaugas Jurkša (16 m 34 cm) – bronzos. Puikiai pasirodęs Šarūnas Zdanavičius (15 m 10 cm) užėmė aukštą penktą vietą. Tad stipriausių rutulio stūmikų šešetuke – net trys lietuviai.

Geriausių žodžių verti ir debiutantai. Dukart startavęs bėgikas Edvinas Vaičiulis buvo penktas 800 m rungtyje – 1 min. 59,26 sek. ir aštuntas 1500 m distancijoje – 4 min. 15,92 sek. Lietuvis abiejose rungtyse pasiekė asmeninius rekordus.

Pirmoji iš lietuvių Taipėjiaus stadione pasirodžiusi rutulio stūmikė Greta Šlevinskytė, geriausiu bandymu pasiuntusi rutulį 10 m 36 cm, užėmė aukštą penktą vietą. Paulius Jūdvytis, nusviedęs kūjį 43 m 97 cm, buvo šeštas. Tad visi septyni lengvaatlečiai gėdos Lietuvai nepadarė.

Iš vasaros į žiemą

Tokia kuriozinė kelionė susiklostė į pasaulio jaunimo iki 21 m. krepšinio čempionatą vykusįs Lietuvos jaunuoliams. Liepos mėnesį į Argentiną nuvykę mūsų krepšininkai turėjo ieškoti šiltesnių striukių, nes Pietų Amerikoje tuo metu buvo viduržiemis. Ir arenoje, kurioje

rungtyniavo lietuviai, buvo gana vėsu.

Nepaisant netikėtumų, Lietuvos krepšinininkai, jauniausi tarp visų komandų, buvo per žingsnį nuo medalių. Mažajame finale, po nervingo mūšio 46:59 nusileidusi ukrainiečiams, Rolando Rakučio naujai suburta jaunuolių rinktinė užėmė ketvirtą vietą.

Į simbolinį čempionato penketuką pateko mūsų ekipos lyderis Benas Šimanauskas.

Tinklininkėms – bronzinis ruduo

Čekijoje vykusiam pasaulio kurčiųjų moterų paplūdimio tinklinio čempionate Birutė Aleknavičiūtė ir Ingrida Milkintaitė vasaros palydėtuves ir rudens sutiktuves vainikavo bronzos medaliais. Varžybose dėl jų lietuvės 2:0 įveikė itales Tomat Alice ir Silvia Bennardo, kurioms prieš tai buvo pralaimėjusios. Tad pirmąją rugsėjo dieną sulaukta saldaus revanšo.

Treneris Paulius Matulis, paklaustas, kas lėmė puikų auklėtinių žaidimą dėl bronzos, turėjo nemažai atsakymų: „Gerą merginų žaidimą lėmė išvakarėse sužaistos blogos rungtynės su ukrainietėmis. Po to susitikimo padarėme rimtas išvadas, išvalėme galvas ir su italėmis merginos išėjo žaisti šviežiomis jėgomis. Pasimokę iš pirmosios akistatos, sudėliojo žaidimo planą. Labai svarbu, kad neleidome varžovėms įsibėgėti ir kad sunkiais momentais mūsų merginos nepalūžo.“

Lietuvės, grupėje užėmusios antrąją vietą, vėliau sėkmingai įveikė aštuntfinalio ir ketvirtfinalio barjerus. Pusfinalyje pralaimėjo ne bet kam, o būsimoms čempionėms – ukrainietėms.

B. Aleknavičiūtei ir I. Milkintaitėi Čekijoje pelnyti medaliai jų dalyvavimo pasaulio čempionatuose istorijoje buvo ketvirti. 2012 m. jos iškovojo sidabrą, 2016 m. – auksą, 2021 m. – bronzą.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Iškovotas Europos sidabras ir kelialapis į deflimpines žaidynes.

Pasaulio jaunimo U21 krepšinio čempionato dalyviai lietuviai – per žingsnį nuo garbės pakyls.

Audizmas: reikšmė, pasireiškimas ir poveikis kurtiesiems

Audizmas – tai terminas, vartojamas apibūdinti neigiamą požiūrį į kurčiuosius ar neprigirdinčiuosius. Paprastai tai laikoma diskriminacija, išankstiniu nusistatymu arba bendru nenoru prisitaikyti prie negirdinčių žmonių.

Sąvokos reikšmė. Žmonės, kurie laikosi tokio požiūrio, vadinami audistais, o jų sprespaudos nuostatos gali pasireikšti įvairiais būdais, įskaitant manyimą, kad kurčias asmuo yra nekompetentingas, arba kai būna primetamos girdinčiųjų vertybės ir normos.

Kilmė. Terminą „audizmas“ pirmą kartą 1977 m. pavartojo Tomas Humphriesas savo disertacijoje „Tarpkultūrinis komunikavimas (kurtieji-girdintieji) ir kalbos mokymasis“ („Communicating Across Cultures (Deaf-Hearing) and Language Learning“). Joje audizmą Humphriesas apibrėžia kaip „sampratą, kad vienas žmogus yra pranašesnis už kitą dėl gebėjimo girdėti arba elgtis taip, kaip girdintysis“.

Pasireiškimas. Audizmas pasireiškia įvairiomis formomis įvairiuose visuomenės sluoksniuose. Ši diskriminacijos forma gali turėti įtakos žmogaus darbui, išsilavinimui, gyvenimo aplinkybėms ar tiesiog būti paplitusi kasdiniuose pokalbiuose. Beje, pastebima, kad audistinių nuostatų gali turėti ir girdintieji, ir kurtieji. Taip pat svarbu pabrėžti, kad audistinių nuostatų gali turėti ne tik asmenys, kurie nėra susipažinę su kurčiųjų kultūra.

Pateikiame audizmo pavyzdžių:

- atsisakymas vartoti gestų kalbą arba nekalbėjimas gestų kalba, kai šalia yra asmuo, kuriam reikalinga gestų kalba, nors jūs mokate gestų kalbą;
- kurčio ar neprigirdinčio asmens menkinimas dėl prastos jo žodinės kalbos, nepaisant to, kad jis gerai moka gestų kalbą;
- primygtinis reikalavimas, kad kurtieji ir neprigirdintieji prisitaikytų prie girdinčiųjų bendruomenės;
- nenoras prisitaikyti prie kito asmens klausos poreikių;
- mažesni lūkesčiai dėl išsilavinimo ar darbinio gebėjimų dėl to, kad asmuo negirdi.

Kurtiems ir neprigirdintiems žmonėms audizmas turi didelės įtakos daugelyje sričių.

Socialinė atskirtis. Dėl prielaidos, kad kurtieji yra mažiau gabūs ar protingi todėl, kad negirdi, mažėja socialinių ryšių ir bendravimo galimybių, daugelis kurčiųjų jaučiasi izoliuoti ir atstumti.

Ribota galimybė gauti informaciją. Dažna problema yra kurtiesiems prieinamų išteklių trūkumas. Jei kurtieji neturi gestų kalbos vertėjo, subtitrų ir kitų kurtiesiems pritaikytų priemonių, tai trukdo jiems veiksmingai gauti ir suvokti informaciją.

Diskriminacija darbe. Audizmas gali lemti diskriminacinę įdarbinimo praktiką ir skeptišką požiūrį darbo vietoje. Darbdaviai gali nesiryžti įdarbinti kurčiųjų ar paaukštinti juos į sudėtingesnes pareigas, taip apribodami įsidarbinimo ir karjeros galimybes.

Psichologinis poveikis. Audizmas gali daryti neigiamą psichologinį poveikį kurtiems ir neprigirdintiems žmonėms. Kai kuriais atvejais audizmas gal lemti žemą savivertę, sukelti nerimą ar depresiją, taip pat kurtieji gali jaustis atstumti ir nesuprasti.

Kalbos ir kultūros slopinimas. Audizmas dažnai neskatina vartoti gestų kalbos ar kitų kurtiesiems priimtinių bendravimo formų. Taip audizmas gali slopinti kurčiųjų kalbinę ir kultūrinę raišką.

Sveikatos priežiūros trūkumai. Kurtieji gali susidurti su audizmu sveikatos priežiūros įstaigose, dėl to jie gali negauti visos reikalingos ir svarbios informacijos apie savo sveikatą, medicinines paslaugas ir gydymo galimybes.

Ribotas kurčiųjų įvaizdžio pateikimas žiniasklaidoje. Audistinis požiūris turi įtakos kurčiųjų įvaizdžiui žiniasklaidoje. Kurtieji dažnai vaizduojami neteisingai, kai nepaisoma jų pačių nuomonės, partitės, indėlio į kultūrą ir visuomenę, bei taip stiprinami neteisingi stereotipai apie kurčiuosius.

Švietimas. Audizmas ir audistinės nuostatos yra dažna kurčiųjų tyrėjų, besidominčių visuomeniniais ir kultūriniais bendruomenės aspektais, darbų tema.

Žmonės, nesusipažinę su kurčiųjų bendruomene ir kurčiųjų kultūra, gali nežinoti apie audizmą ir apie tai, kada jis pasireiškia. Visuomenės švietimas apie audizmą, informacijos apie audizmą sklaida ir kurčiųjų atstovavimo stiprinimas gali padėti panaikinti audizmą ir paskatinti kurti įtrauktesnę ir teisingesnę visuomenę.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Iš anglų kalbos vertė Joana VANAGIENĖ

Šaltinis: <https://www.verywellhealth.com>

Prieinamumas: iššūkiai ir galimybės

„Akiračio“ inf.

Ar esame pasiruošę dar 2022 m. į Lietuvos teisę perkeltos bei 2025 m. įsigaliosiančios Prieinamumo direktyvos startui? Asmenų su negalia prieinamumo situacijai ir perspektyvoms aptarti SADM organizavo nuotolinę konferenciją.

Verslas – kurtiesiems. Nors iki direktyvos įsigaliojimo buvo beveik 3 metų pereinamasis laikotarpis, bent viena įmonė ilgai nedelsė. Į kurčiųjų poreikius orientuoto verslo pradininke šalyje tapo bendrovė „Atea Lietuva“. Konsultacinės paslaugos prieinamumo asmenims su klausos negalia idėją ir jos sprendimo būdą, teikdamas konkrečius pavyzdžius, auditorijai pristatė jos sumanytojas ir vienas iš „Atea“ vadovų Nedas Jaruševičius.

Prieš metus bendrovė dviejose „Topo centro“ parduotuvėse Vilniuje

„Topo centro“ parduotuvėse

Vilniuje ir Kaune –

pritaikymas kurtiesiems:

pasinaudojus ten esančia planšete

išsikviesti gestų kalbos vertėją

ir gauti pardavėjo konsultaciją

gestų kalba.

Tačiau reikia daugiau pritaikymų.

ir Kaune įdiegę skaitmeninę paslaugą kurtiesiems. Pasinaudojęs specialia parduotuvėje esančia planšete ir išsikvietęs vertėją, kurčias asmuo gali gauti konsultanto paslaugą gestų kalba. Patogu ir paprasta. Tai bandomoji socialinė iniciatyva.

Iš LKD pozicijų. RV narys Kęstutis Vaišnora

„Prieinamumo direktyva 2025: iššūkiai ir galimybės“

Lietuvos Respublikos
socialinės apsaugos
ir darbo ministerija

susirinkusiems kalbėjo apie bendruomenės įvairovę ir skirtingus poreikius. Supažindino su kurtiesiems aktualiomis audiovizualinėmis paslaugomis, jų specifika, kaip LGK vertėjo TV ekrane dydis (per mažą vertėjo vaizdą prilyginęs per tyliam kalbėjimui, kurio neįmanoma girdėti), subtitrų ir SKN naudojimas, galimybė ateityje įjungti ar išjungti LGK vertimą ar subtitrus. Pranešėjas apgailestavo, kad šiandieninė teisinė sistema neįpareigoja komercinių televizijų dėl prieinamumo, ir reiškė viltį, kad direktyvos veikimas padėtų keis.

Taip pat kalbėjo apie nuotolinių paslaugų asmenims su negalia aplikaciją, kuri jau

netrukus pakeis dabar naudojamą „Skype“ programą. Nagrinėjo interneto svetainių pritaikymo, elektroninės prekybos (siuntos, kurjerių paslaugos), bankų teikiamų paslaugų ir paslaugų, susijusių su keleivių pervežimu oro, autobusų, geležinkelio ir vandens transportu, prieinamumo iššūkius ir siūlė sprendimus.

Pranešėjas kvietė verslą ir viešąjį sektorių bendradarbiauti ir dėl geriausių sprendimų tartis su LKD, Asmenų su negalia teisių apsaugos agentūra, Lietuvių gestų kalbos vertimo centru.

Baigdamas kalbą, ragino svajoti. Kaip teigė, galbūt šiandien įsivaizduojama paslauga kurčiamam važiuojant automobiliu stebėti radijo laidą, verčiamą į gestų kalbą, atrodo kaip utopija, bet rytoj tai greičiausiai bus kasdienybė. Skeptikams priminė: „Prieš 10 metų mes taip pat neįsivaizdavome prieinamumo, kokį turime dabar.“ Taip pat vylėsi bent senatvėje sulaukti dienos, kai visi Lietuvos gyventojai mokės lietuvių gestų kalbą.

PAGAVA: vasaros laikas – įtraukimams patirtims

Vaikams su klausos sutrikimais dalyvauti laisvalaikio veiklose kartais sudėtinga dėl bendravimo kliūčių ir įtraukios praktikos trūkumo. Susidoroti su iššūkiais sprendimus vaikams ir jų šeimoms siūlo 30 metų veiklos patirtį turinti tėvų bendrija PAGAVA.

Rima SITAVIČIENĖ

Komunikacijos sunkumai. Laisvalaikio veiklos padeda ugdyti vaikų socialinius įgūdžius, stiprinti pasitikėjimą savimi ir suteikia priklausymo bendruomenei jausmą. Tokie užsiėmimai taip pat svarbūs vaikų su klausos negalia kalbos raidai. Tačiau kurčių ir neprigirdinčių vaikų įprastose stovyklose ar bendruose renginiuose tyko iššūkis – bendravimo sunkumai. Nepasirengę stovyklų vadovai, neturėdami patirties, kaip įtraukti tokius vaikus, gali juos ir atstumti. Dėl to vaikai gali jaustis izoliuoti, nusivylę, o tai gali paveikti jų psichinę sveikatą.

Siekdama užkardinti komunikacijos pavojus, girdinčiųjų ir kurčiųjų šeimas, auginančias vaikus su klausos sutrikimais, jungianti bendrija PAGAVA kiekvienais metais organizuoja daugybę renginių vaikams su klausos negalia bei jų tėvams. Daugiausiai dėmesio juose skiria įtraukčiai, prieinamumui ir kūrybiškumui skatinti.

Patirties įdarbinimas. Renginiuose dirba itin patyrę bendrijos PAGAVA darbuotojai ir savanoriai. Jie dalyviams siūlo įvairių mokymų, žygių, sporto, teminių, laisvalaikio lauke, įgūdžių ugdymo ir kitokių renginių.

Tėvams dalyvauti bendrijos renginiuose – tai galimybė susitikti su panašaus likimo žmonėmis. Dalindamiesi patirtimi, sėkmės istorijomis, tėvai užtikrina vieni kitiems emocinį palaikymą. Organizatoriai suteikia šviežiausių žinių apie gydymo, ugdymo būdus, pažangias technologijas, švietimo programas. Kompleksinė pagalba padeda tėvams priimti geriausius sprendimus dėl savo vaikų ugdymo ir sveikatos bei taip pagerinti jų gyvenimo kokybę.

Jauniesiems pagaviukams vasaros stovyklose ir sueigose sudaromos galimybės bendrauti ne tik su negalios draugais, bet ir su girdinčiais bendraamžiais. Dėl to lavėja

socialiniai įgūdžiai, mažėja izoliacija, vaikai nesijaučia tokie vieniši su savo patirtimi.

Ryšių stiprinimas. Dalyvavimas renginiuose padeda šeimoms susidraugauti, vieniems kitus palaikyti, kartu įveikti sunkumus, kurti teigiamus prisiminimus ir stiprinti šeiminius ryšius.

Tėvų organizacija PAGAVA

savo kurtiems vaikams surengė stovyklą „Pagaviukas“.

Kitą stovyklą surengė šeimoms.

Buvo daug sporto varžybų, žygių, ekskursijų, gestų kalbos pamokėlių.

Vaikai statė smėlio pilis,

darėsi tatuiruotes,

džiaugėsi muilo burbulais.

„Pagaviuko“ stovyklos akimirkos.

„Bėgant iš tylos pasaulio...”

PAGAVA: vasaros laikas – įtraukioms patirtims

→ **Stovykla mažiesiems.** Turbūt nėra geresnio vaikams vasaros poilsio už stovyklas. Tad į šiemet organizuotą stovyklą vaikams „Pagaviukas“ registracija baigėsi tik prasidėjusi. Per kelias valandas užsiregistravo 70 vaikų ir susidarė gana netrumpas rezervinis sąrašas. Džiugu, kad stovykla taip laukiama ir mėgstama mažųjų. Ir kaip jos nemėgti – juk čia šiemet laukė ne tik puikūs ir atsakingi vadovai, susitikimai su draugais, bet ir renginių gausa: kūrybinės dirbtuvės, lankininkų kova, žygis, ekskursija, tatuiruočių studija, gestų kalbos pamokėlės ir daug kitų atrakcijų.

Šiemet stovyklautojai dalyvavo karių priesaikos Lietuvos Respublikai ceremonijoje, apžiūrėjo karinės technikos ir ginkluotės parodą. Aštuonios dienos poilsio ir pramogų erdvėje – kaimo turizmo sodyboje „Dzūkijos perlas“ – prabėgo be galo greitai.

Vaikai išvyko kupini naujų patirčių ir jau ilgėdamiesi susitikimo kitamet.

Šeimų sąskrydis. Šeimų stovykla „Bėgant iš tylos pasaulio...“ taip pat sulaukė gausaus dalyvių skaičiaus. Beveik 400 dalyvių susirinko į „Energetiko“ sveikatos centro namelius prie jūros pabūti kartu, pasidalinti patirtimi, pasisemti naujų žinių ir pailsėti.

Ilgą specialistai ir savanoriai organizavo meno ir dailės studiją, kartu su vaikais džiaugėsi didžiuliais spalvotais muilo burbulais ir baltutėmis putomis. Maestro Gedimino vadovaujami, grojo afrikietiškais būgneliais. Tėveliai lankė savipagalbos grupes, susitiko su psichologe. Ir visi kartu dalyvavo stovyklos atidarymo šventėje, sportavo, statė smėlio pilis, gėrėjosi įspūdinga Neptūno svita.

Grižtamasis ryšys. Pajūrio žavesys ir turiningi renginiai kasmet į stovyklą suburia vis daugiau PAGAVOS šeimų. Motyvacijos užtaisą gauname ir mes, organizatoriai. Tai galimybė pasidžiaugti vaikų pasiekimais, ištartu nauju žodžiu ar išmoktu gestu. Tai laikas pabūti kartu ir būti suprastam vien iš miesto žvilgsnio. Būtent stiprėjanti ir besišypsanti tėvų ir vaikų bendruomenė yra pozityviausias PAGAVOS veiklos rezultatas.

Esame dėkingi gausiam būriui stovyklos savanorių, taip pat Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie SADM, Krašto apsaugos ministerijai, Vilniaus miesto savivaldybei ir daugybei privačių rėmėjų už skirtą dalinį stovyklų finansavimą.

MRF

Emocijos liejasi per kraštus.

Vasaros spalvos ir skoniai...

„Pagaviuko“ vadovų komanda 2024.

PAGAVOS archyvo nuotr.

Akiratis

Indeksas 0002
UŽEIKITE, SKAMBINKITE, RAŠYKITE
Šv. Kazimiero g. 3, LT-01303 Vilnius
Telefonas pasiteirauti (8 5) 261 5593
El. p. redakcija@lkd.lt

Redaktorė
Nijolė KRASNIAUSKIENĖ
ISSN 1648-5882
Maketavo
Judita ŠPOKAUSKIENĖ

Ofsetinė spauda. 2,5 sp. l.
Tiražas 600 egz.
Spausdino BĮ UAB „Baltijos kopija“
Kareivių g. 13B LT-09109 Vilnius
Užsakymas 61930

Projektą „Kurčiųjų bendruomenės
sociokultūrinių, lyderystės iššūkių ir
dialogo su visuomene atspindžiai“
iš dalies, 20 000 eurų
suma, finansuoja MRF.

MRF MEDIJŲ
REMIMO
FONDAS

Rašiniai trumpinami redakcijos nuožiūra. Rankraščiai negražinami, nesaugojami.
Laikraštyje spausdinamų straipsnių bei laiškų autoriai išsako savo, o ne redakcijos nuomonę.